

NESTENSKI

Letnik XVII.

Celovec, petek, 18. maj 1962

Štev. 20 (1044)

Nevarni oblaki

nad italijansko manjšinsko politiko

V svetu in še posebno v srednji Evropi, ki velja za klasično ozemlje manjšinskih problemov, vedno bolj prodira spoznanje, da so narodnostne manjšine lahko važen činitelj v razvijanju dobrih in prijateljskih odnosov med sosednimi narodi in državami. Treba pa je vedno spet poudariti, da morejo to splošno koristno funkcijo uspešno vršiti le takrat, če se jim prizna popolna in vsestranska enakopravnost, ker le kot enakopravne se bodo počutile srečne v državi, v kateri živijo. Torej je od države in od večinskega naroda, s katerim živi manjšina v skupni domovini, v prvi vrsti odvisno, ali naj bo manjšina ovira ali pa most prijateljstva med sosedi.

Ne bi tukaj ponavljali, da je tudi v Avstriji in posebno pri nas na Koroškem še mnogo ljudi, ki te potrebe niso spoznali in je očitno tudi nočejo uvideti. Dejstvo pa je — in to smo že večkrat z zadoščanjem ugotovili — da se je v avstrijskih vladnih krogih stališče do našega vprašanja bistveno spremenilo. Čeprav določila člena 7 državne pogodbe še zdaleka niso uresničena v celoti in je tudi dosedanje drobtinčarsko reševanje teh problemov šlo več ali manj mimo prizadete manjšine, je treba kljub temu priznati neko dobro voljo, ob kateri bo ob še tesnejšem sodelovanju med pristojnimi činitelji in prizadeto manjšino v bodoče le možno najti rešitev, ki morda ne bo ravno zadovoljiva, bo pa vsaj sprejemljiva.

Ta načelna sprememba je rodila vidne uspehe tudi v odnosih med našo državo in sosedano Jugoslavijo ter je avstrijsko-jugoslovansko sosedstvo danes na najboljši poti, da se še nadalje razvija in pogloblja. Precej drugače pa se oblikujejo odnosi med Avstrijo in Italijo in razni znaki ohladitve gotovo niso le slučajen pojav, marveč so v prvi vrsti pogojeni v politiki, ki se je Italija poslužuje napram tamkajšnji avstrijski manjšini, to je napram južnim Tirolcem.

Gotovo je pozitivno dejstvo, da parlamentarna komisija že več mesecev proučuje položaj na Južnem Tirolskem in skuša najti izhod iz sedanjega nezadovoljivega položaja. Prav tako je razumljivo, da so ponavljajoči se dinamični atentati širom Južne Tirolske povzročili neke vrste napetost med italijanskimi oblastmi in manjšino in bo vsakdo priznal upravičenost Italije, ko se je zatekla k strogim ukrepom proti atentatorjem in netilcem sovraštva med obema narodoma. Pač pa je treba ugotoviti, da zlasti najnovejši dogodki v tej zvezi kažejo nevarno usmeritev italijanske manjšinske politike, namreč v tisto smer, ko ni več mogoče govoriti o stvarnem in nepristranskem pravosodju, marveč le še o navadni politični igri.

Pred dnevi je namreč bozensko porotno sodišče obsodilo podpredsednika Južnotirolske ljudske stranke in bivšega glavnega urednika južnotirolskega glasila »Dolomiten« dr. Friedla Volggerja na dve leti ječe in dva meseca zapora — ker je v nekem lanskoletnem članku »žalil italijansko armado« ter »širil neresnične in tendenciozne vesti«. Zaradi podobnih deliktov je bilo obsojenih še več južnih Tirolcev in nekaj takih procesov še ni zaključenih.

Italijanska manjšinska politika, ki se na eni strani vidno trudi, da bi popravila napake preteklosti (prizadevanja parlamentarne komisije!), pa je s sedanjo očitno politično pravosodja zapadla v posebno veliko napako, kar ima lahko resne posledice tudi za splošni razvoj v državi. Zelo nevarno je namreč da se svoboda govora in tiska neha tam, kjer se načela demokracije križajo z načeli manjšinske politike. Eno kot drugo je in mora ostati neosporavano, če hočemo govoriti o pravnih državah, katere osnovni temelj je bil in vedno bo: Pravica je nedeljiva!

DRŽAVNA REALNA GIMNAZIJA IN GIMNAZIJA ZA SLOVENCE

V PROSLAVO PETLETNEGA OBSTOJA SLOVENSKE SREDNJE ŠOLE V CELOVCU

priredijo dijaki Državne realne gimnazije in gimnazije za Slovence

V NEDELJO, DNE 3. JUNIJA 1962, OB 15. URI

v veliki dvorani Delavske zbornice v Celovcu

Akademijo

- Peli bodo naslednji šolski zbori: deški zbor, dekliški zbor, mešani in moški zbor
- Na sporedu so nastopi telovadcev
- Hkrati je letos tudi razstava risb in ročnih del deklet in fantov

Vstopnice dobite v šolski pisarni od 21. maja naprej po 20, 15 in 10 šilingov.

Ponovna zaostritev položaja v Laosu:

Amerika z oboroženo silo izvaja „psihološki pritisk“

- Ko so na svoječasnih ženevskih konferenci o vprašanju Laosa prišli do sklepa, da je ta problem mogoče mirnim potom rešiti le s tem, da se voditelji treh laoskih gibanj sporazumejo o sestavi koalicijske vlade, je prevladovalo mnenje, da bo postal Laos nevtralna država pod vodstvom princa Suvane Fuma. Tada diplomatske intrige, pri katerih je posebno vlogo igrala Amerika, so vse doslej preprečile
- tako rešitev in je v Laosu prišlo do nove zaostritev položaja. Predsednik zakonite laoske vlade Suvana Fuma je ostal v Parizu, desničarsko usmerjeni princ Bun Um si je z ameriško podporo prilastil oblast, napredno laosko gibanje Patet Lao pa je ponovno začelo boj za osvoboditev domovine in je z modernim ameriškim orožjem opremljena sila Buna Uma spravilo v veliko stisko.

Tak je bil položaj v Laosu, ko so v Washingtonu spoznali, da so ameriški interesi v tej azijski državi ogroženi. Zato je predsednik Kennedy sklical svoje svetlovalce in so sklenili, da del ameriških vojaških sil odpošljejo na tajlandsko ozemlje, kjer bodo vsakčas pripravljene, da posežejo v dogodke v Laosu. Ker gre pri tem za očitno vmešavanje Amerike v notranje zadeve druge države, so morali ameriški diplomati najti „opravičilo“ za svoj ukrep in so ga tudi našli: pravijo, da gre za „psihološki pritisk“, ki naj bi laoske politike prisilil, da se končno le sporazumejo o skupni vladi in politiki.

Vsekakor je to zelo enostavna ulemeljitev ukrepa, ki ima lahko resne posledice za nadaljnji razvoj v tem delu sveta. Morda se tega vsaj malo zavedajo tudi v Washingtonu, kajti ameriški krogi so z velikim zanimanjem sprejeli vest, da je predsednik sovjetske vlade Hruščev v nedavnem razgovoru z ameriškim veleposlanikom v Moskvi Thompsonom dejal, da se Sovjetska zveza še nadalje zavzema za ustanovitev koalicijske vlade v neodvisnem in nevtralnem Laosu. Toda Amerika bo morala napraviti še več, saj je njen varovaneц Bun Um edini, ki se je doslej zoperstavljal pogajanjem z ostalimi laoskimi voditelji (njegov primer nehoje spominja na katanškega „kralja“ Čombeja, kateri prav tako že mesece zavlačuje pomiritev v Kon-

gu) in ga bo o potrebi pogajanj moralo prepričati šele nezadržno napredovanje sil Patet Lao.

Pa tudi predsednik zakonite laoske vlade Suvana Fuma je izjavil, da je rešitev vprašanja glede sestave vlade narodne enotnosti, ki bi ji predsedoval on, ni odvisna samo od laoskih voditeljev samih, marveč tudi od Amerike. Vendar take rešitve ne bo mogoče doseči, dokler bo Amerika z oboroženo silo izvajala „psihološki pritisk“ in tako umetno ustvarjala ovire za pomiritev v Laosu.

Materni jezik pred OZN

Predsednik komisije OZN za človečanske pravice, avstrijski profesor dr. Emacora, je predlagal, naj bi komisija izčrpano proučila vprašanje pravice manjšin, ki pripadajo različnim jezikovnim skupinam, do uporabe svojega materega jezika. Vendar je bil njegov predlog resolucije, po kateri naj bi se s tem vprašanjem bavil pododbor za obrambo pred diskriminacijo in v zaščito manjšin, prav tako zavrnjen kot tudi kompromisni predlog filipinskega predstavnika.

Koroška mladina na mednarodnem srečanju

Prefekto nedeljo se je na povabilo Ljudske mladine Slovenije srečala v Vipolžah v goriških Brdih mladina obmejnih pokrajin Slovenije, Koroške, Benečije, Gorice in Trsta. Iz Koroške in obmejnih pokrajin Italije so se srečanja poleg slovenskih mladinskih organizacij udeležile tudi delegacije socialistične in komunistične mladine.

V Vipolžah je bilo zbranih več tisoč mladih ljudi, fantov in deklet treh jezikov, ki živijo vzdolž meje med tremi državami. V govorih njihovih predstavnikov pa je prišlo do izraza eno skupno hofenje: mir in prijateljstvo. V Vipolžah zbrana mlada generacija, ki bo čez leta krojila sama razvoj življenja na meji, je to pot spontano izpovedala, da noče meja, ki ločijo, temveč želi sodelovanje na meji v duhu miru in prijateljstva med narodi.

Mladi ljudje treh obmejnih pokrajin so se hoteli pomeriti tudi v športu. Žal zaradi slabega vremena — tudi na Goriškem je kakor pri nas večinoma lilo kot iz škafa — tekme niso mogle priti do razmaha. Kulturni del srečanja pa je imel pevski zbor primorskih študentov „Vinko Vodopivec“. Njegovo petje ni bilo nič manj lepo kot pa ideja, izpovedana sicer v treh jezikih, toda v eni želji: mir, prijateljstvo.

ZASEDANJE UNICEF V BEOGRADU:

Treba je okrepiti napore za blaginjo otrok v nerazvitih delih sveta

V ponedeljek se je v Beogradu začel letošnji redni sestanek Evropskega biroja otroškega sklada Združenih narodov, kjer sodelujejo predstavniki nacionalnih komitejev za UNICEF Avstrije, Belgije, Danske, Grčije, Irske, Italije, Jugoslavije, Luksemburške, Norveške, Sovjetske zveze, Amerike, Španije, Švice, Tunizije, Velike Britanije in Zahodne Nemčije.

Predsednica jugoslovanskega nacionalnega komiteja UNICEF je v pozdravnem govoru poudarila, da živi 500 milijonov otrok v nerazvitih pokrajinah, kjer jih ogrožajo nezadostna prehrana, najrazličnejše bolezni, pomanjkanje šol in neurejeni socialni problemi. Vse to zahteva večjo prizadevnost v dajanju pomoči, zato je treba okrepiti napore za blaginjo otrok in razvijanje mednarodne solidarnosti, od katere je odvisna bodočnost sveta.

VAŽNI SKLEPI V ALŽIRIJI:

Referendum bo 1. julija

22. julija pa bodo izvolili ustavodajno skupščino

Medtem ko se v Alžiriji in Franciji nadaljujejo zločinski atentati fašistične OAS, je začasna alžirska oblast sprejela dalekosežne sklepe, od katerih uresničitve je v veliki meri odvisna bodoča usoda Alžirije. Tako je bilo sklenjeno, da bo 1. julija letos izveden referendum, pri katerem bo alžirsko ljudstvo odločilo, ali naj postane Alžirija samostojna in neodvisna država, ali pa naj še naprej ostane povezana s Francijo. Nadalje je začasna alžirska oblast odločila, da bodo 22. julija v Alžiriji splošne volitve v ustavodajno skupščino, katera bo potem sestavila novo vlado in prenesla nanjo oblast, ki jo trenutno vrši začasna vlada.

O izidu referenduma o samoodločbi Alžircev seveda ni nobenih dvomov, zato je začasna alžirska oblast tudi že poverila posebni komisiji nalogo, naj pripravi predlog za ustavo neodvisne Alžirije, ki ga bodo dali ustavodajni skupščini v razpravo najbrž že do konca julija.

Končno je tudi v Franciji prodrlo spoznanje, da v bodoče o »francoski Alžiriji« ne bo več mogoče govoriti. De Gaulle je na svoji zadnji tiskovni konferenci kot eno izmed načel bodočih zunanje politike Francije navedel ločitev od tistih prekomorskih narodov, ki so bili nekdanj odvisni od Francije ter napovedal regularne odnose s temi deželami na podlagi sodelovanja, ki bo temeljilo na pogodbah. S tem je razblinil tudi vse uveljavljene tiste, ki skušajo z bombami in krvavim nasiljem zavrteti kolo zgodovine nazaj.

Milovan Djilas obsojen zaradi izdajanja državnih tajnosti

Okrožno sodišče v Beogradu je pred dnevi izreklo sodbo proti Milovanu Djilasu ter ga zaradi izdajanja državnih tajnosti obsodilo na pet let zapor. Ker pa je bil Djilas zaradi podobnih prekrškov obsojen že v letih 1955 in 1956, znaša skupna kazen 13 let zapor, od katerih jih bo moral ostati v zaporu še osem let in osem mesecev.

Prvotno je bil Djilas zaradi sovražne propagande obsojen na poldrugo leto pogojno, vendar je med trajanjem pogojne kazni nadaljeval svojo ugledu države škodljivo dejavnost in je bil zato ponovno obsojen na tri leta zapor. Ko je še bil v zaporu, je v tujini izšla njegova knjiga »Novi razred«, katere vsebina je sovražna družbeni ureditvi Jugoslavije. Sledila je nova obsodba na sedem let zapor, vendar je bil Djilas pogojno izpuščen iz zaporu, ko je podal izjavo, da se ne bo več lotil dejavnosti, ki bi lahko škodovala državi. Kljub temu pa je Djilas svojo prostost ponovno izrabil za objavljanje protidržavnih člankov v tujem tisku in je poleg tega poslal neki ameriški založbi rokopis svoje nove knjige »Srečanja s Stalinom«, katera ruši ugled Jugoslavije in njenih najvišjih predstavnikov in hkrati žali ugled tujih držav in njihovih šefov.

Mednarodni obmejni sejem „Alpe-Adria“:

Sejem dobrega sosedstva in plodnega gospodarskega sodelovanja

»Prijateljski odnosi med Jugoslavijo in njenima sosedama na zahodu in severu dokazujejo vsestransko iskreno sodelovanje tudi na področju gospodarstva, kar je veren dokaz stalnega povečanja obsega blagovne izmenjave. Dokaj velik delež pri utrjevanju teh gospodarskih odnosov pa so odigrale tudi gospodarske zbornice obmejnih pokrajin, konkretno v Avstriji gospodarske zbornice Štajerske, Koroške in Tirolske, v Italiji pa zbornice Tržaške, Goriške in Videmske pokrajine. Sodelovanje teh zbornic in trgovinske zbornice za LRS se iz leta v leto pogloblja. Rezultati takega sodelovanja so brez dvoma zelo pozitivni, kar potrjujejo že doslej doseženi rezultati. Prepričan sem, da se bo to prijateljsko sodelovanje še nadalje krepilo v cilju nadaljnjega učvrščanja dobrih sosednih odnosov in spoznavanja nadaljnjih konkretnih možnosti povečanja blagovne izmenjave.«

To pozitivno oceno za razvoj gospodarskega sodelovanja na meji med Jugoslavijo, Avstrijo in Italijo je pretekli petek dal predsednik Trgovinske zbornice Slovenije Viktor Valič ob otvoritvi prvega mednarodnega obmejnega sejma »Alpe-Adria« na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani. Sejem »Alpe-Adria« je namreč nov pomemben člen v gospodarskem sodelovanju in sejmskih sporazumih obmejnih pokrajin Jugoslavije, Avstrije in Italije. To dejstvo je prav izrazito manifestirala udeležba na otvoritvi sejma. Z jugoslovanske strani so otvoritvi na čelu številnih političnih in gospodarskih predstavnikov prisostvovali predsednik Ljudske skupščine Slovenije Miha Marinko, predsednik Izvršnega sveta LRS Boris Kraigher in predsednik Zveze trgovinskih zbornic Jugoslavije Risto Bajalski. S strani obmejnih pokrajin Avstrije in Italije pa so bili pri otvoritvi navzoči župani ali njihovi namestniki glavnih mest teh pokrajin ter delegacije gospodarskih zbornic.

Prvi sejem »Alpe-Adria« ima značaj vzorčnega sejma. Lepo in pregledno urejeni najrazličnejši eksponati 173 razstavljalcev — od tega 91 jugoslovanskih, 47 italijanskih in 35 avstrijskih — kot istočasni zastopniki najmanj 200 podjetij ne dajejo le dober pregled za nadaljnje možnosti sodelovanja gospodarskih krogov na mejah teh treh držav, temveč so izredna priložnost za neposredno sklepanje kupčij in obojestranskih pogodb, ki jih dopuščajo sklenjene blagovne liste in sejemski kontingenti. Oboje je zelo obsežno. Sejemski kontingent med Avstrijo in Jugoslavijo znaša 24 milijonov šilingov za vsako stran in ga je mogoče povišati na 30 milijonov, med Italijo in Jugoslavijo pa znaša kontingent 2 milijardi lir za vsako stran.

Najbolj močno so na sejmu zastopana izvozna-uvozna podjetja, ki s svojim zastopstvom združujejo številna proizvodna podjetja, ki so v obmejnem trgovanju že uveljavljena. Dokaj številno so zastopana tudi industrijska podjetja, medtem ko je število obrtnih razstavljalcev pičlo. Vendar je sejem že dokaj verna slika gospodarske zmogljivosti področij in območij, ki jih združuje. Po zanimanju na dan otvoritve in po napovedanih obiskih sejma s strani poslovnih krogov iz Jugoslavije, Avstrije in Italije je pričakovati, da bo s sejmom uspelo položiti temeljni kamen za vsakoletno srečanje z namenom vsestranskega pregleda možnosti medsebojnega trgovanja in razširitve na sodelovanje na ostalih področjih.

Zamena v vodstvu avstrijskega kmetijskega združenja:

Minister Hartmann predsednik Avstrijske zveze Raiffeisenovk

V četrtek preteklega tedna je imela Avstrijska zveza Raiffeisenovk v Salzburgu svoj letošnji občni zbor. Ob tej priložnosti je zaradi svoje visoke starosti odstopil njen dolgoletni predsednik dr. h. c. ing. Vinzenz Schumy in s tem zaključil svoje šestdesetletno aktivno združno udejstvovanje.

Za novega predsednika Avstrijske zveze Raiffeisenovk je bil na istem občnem zboru izvoljen minister za kmetijstvo in gozdarstvo ing. Eduard Hartmann. S svojo izvolitvijo je minister postal predsednik najmočnejše kmetijske organizacije, ki združuje 4.048 kmetijskih zadrug z 1.243.923 člani.

Razprave in govori na tem avstrijskem združnem zboru so stali pod geslom »Kmetijsko združenstvo v moderni industrijski državi«. Glavna govornika sta bila minister Hartmann in predsednik Nemške zveze Raiffeisenovk dr. Theodor Sonnemann.

Sejem „Alpe-Adria“ posredovalec za gospodarsko sožitje v službi miru

Otvoritvi 1. sejma »Alpe-Adria« so posvetili posebno pozornost predstavniki gospodarskih zbornic, ki na sejmu sodelujejo. S članki, ki so jih objavili v »Gospodarskem vestniku« ob otvoritvi sejma »Alpe-Adria« v slovenščini, nemščini in italijanščini, so vsi poudarjali njegov veliki pomen. Predsednik koroške trgovinske zbornice, dipl. ing. Werner Pfrimmer, je v članku »Der Messe „Alpe-Adria“ zum Geleit« med drugim dejal:

»Za vzpostavitev naravnega ravnotežja, ki je bilo prej doseženo v dolgoletnih in s tradicijo bogatih medsebojnih odnosih, ni trenutno nič bolj primerno kot tesni stiki med gospodarstveniki sosednih držav, seveda ob upoštevanju nove gospodarske stvarnosti. Da se doseže ta namen, je poglavita naloga blagovnih sejmov. Taki sejmi lahko najbolje in najpregledneje podajo podobo o gospodarskih dogajanjih in hkrati pokažejo ozadje za navezavo in

„Split“ doslej največja hidroelektrarna Jugoslavije

V nedeljo, dne 6. maja 1962, je pričela na reki Cetini pri Omiru obratovati hidroelektrarna „Split“. Ta elektrarna je doslej največja v Jugoslaviji, saj bo dala sama več energije, kot je značala vsa jugoslovanska proizvodnja leta 1939. Njena dva turboagregata imata skupno zmogljivost 216.000 KW in bosta letno dajala 1,5 milijarde KWh električne energije.

Projekt elektrarne je velikega obsega. Na zgornjem toku Cetine je zgrajena hidrocentrala Peruča z akumulacijskim jezerom, ki vsebuje 520 milijonov kubikov vode, pri vasi Prancevič pa je jez, ki zadržuje 7 milijonov kubikov vode. Ta jez je popolnoma spremenil tok Cetine in jo usmeril v novo korito in sicer v dva predora s premerom 6 m in dolžino 9,6 km. Na tej dolžini znaša padec vode 269 m.

Hidrocentrala „Split“ ni le elektrogospodarsko velika pridobitev, temveč tudi odličan primer zmogljivosti in sposobnosti jugoslovanske industrije. Elektrarna je namreč v celoti produkt jugoslovanske proizvodnje. Načrte za njo je izdelal Energo-projekt v Zagrebu, opremo pa so dobavili Litostroj v Ljubljani, Metalna v Mariboru in Rade Končar v Zagrebu. Turbini, ki jih je izdelal Litostroj, sta največji v državi, istočasno pa največja izdelka te tovarne.

BLAŽ SINGER:

Izkušnje in nauki desetih let tehnične revolucije na vasi

(7. nadaljevanje)

S strojem dela samo njegov lastnik ali pa njegov izurjen vozač. V tem pa je najboljša jamstvo, da bo delo eksaktno opravljeno in da bosta nega in oskrba stroja odgovarjali njegovim zahtevam. Strojni krožek pa nudi tudi jamstvo, da bodo dela na kmetiji pravočasno opravljena tudi v primeru, da je domači stroj pokvarjen ali da je lastnik oz. vozač zbolel. V takem primeru bo proti naročilu opravil potrebno delo nekdo izmed članov krožka, ki ima stroj in čas.

Končno pa je treba kot prednost krožka navesti tudi še to, da za njegovo ustanovitev ni potrebnega nobenega kapitala in da članom ni treba prevzeti nobenega jamstva ali rizika za delo krožka. To in možnost stranskega zaslужka s stroji sta največkrat povod, da se kmetije na Bavarskem v vedno večji meri zavzemajo za ustanovitev in za sodelovanje v strojnih krožkih.

TRETJA ETAPA BO RADIKALNO POSEGLA V DOGAJANJA NA VASI

Ob vsem pa nikakor ne smemo prezreti, da je uspešna dejavnost strojnega krožka odvisna tako od dobrih in odkritih odnosov med sosedi in člani krožka kakor tudi od osebnosti poslovođe. Čim bolj se leti medseboj poznajo in čim boljši so tudi drugače njihovi odnosi, tembolj uspeva tudi strojni krožek v korist in dobro vsakega izmed njih. Strojni krožki v svojem bistvu niso namreč nič drugega, kot modernizirana medsebojna pomoč v sosesčini na principu »točni računi — dobri prijatelji!«.

Odveč bi bilo, če bi šli sedaj še v primerjanje ravnokar opisanih krožkov z našimi dosedanjimi oblikami organizirane kmetijske strojne pomoči, s kmetijskimi strojnimi postajami deželne vlade ter s prakso pomoči, ki jo s svojimi stroji nudijo kmetijske zadruge ali tovrstna privatna mezdna podjetja. Ne za eno, ne za drugo obliko ni eksaktnih analiz, ki bi pokazale vse njihove prednosti in njihove slabosti. Ob zaključku te razprave je vendar treba poudariti eno bistveno prednost, ki jo imajo strojni krožki nasproti našim dosedanjim oblikam organizirane strojne pomoči:

Nobena naših dosedanjih organiziranih oblik strojne pomoči ne more razpolagati na teritoriju enega strojnega krožka s tolikimi stroji iste vrste, kot razpolaga strojni krožek. Hiba vseh naših dosedanjih organiziranih oblik strojne pomoči je, da nikoli ne moremo z njihovo pomočjo računati, kadar bi jo potrebovali. To v prevelikem akcijskem obsegu teh strojnih postaj pogojeno hibo občutimo iz leta v leto bolj. Za časa le delne mehanizacije poljskega dela in večjega števila ljudi v kmečkem poklicu je nismo toliko občutili, kot jo občutimo sedaj, ko nas razvoj sili v polno mehanizacijo, v tretjo etapo motorizacije kmetijstva.

učvrstitve trgovinskih stikov, ki končno ne služijo nobenemu drugemu namenu kot mimemu sožitju narodov. In noben drug sejem kot prav sedaj prirejeni sejem »Alpe-Adria« ni bolj primeren, da prevzame nase vlogo posredovalca za gospodarsko sožitje, ki naj služi miru.

Na našem prostoru se stikajo velike evropske kulture Slovanov, Romanov in Nemcev in ustvarjajo prav zaradi skupnih zgodovinskih doživetij pogoje za spoznanje, da vir za blaginjo narodov in za mir v svetu ni v avtarkiji, temveč v kar najbolj razsežnem prepletanju nacionalnih gospodarstev na podlagi mednarodne blagovne izmenjave.

Podobno so pomen mednarodnega obmejnega sejma »Alpe-Adria« ocenili tudi predstavniki trgovinskih zbornic v Grazu, Innsbrucku, Vidmu, Gorici in v Trstu. Predsednik Zveze trgovinskih zbornic Jugoslavije Risto Bajalski pa je, ko je sejem »Alpe-Adria« odprl, poudaril, da je značilnost razstavljenega blaga v širini in sicer tako glede blaga široke potrošnje kot glede reprodukcijskega materiala. Zaradi tega sejem nudi ugodno priložnost za sklepanje poslovnih zvez, ki bodo prispevale k nadaljnjemu povečanju drobnega obmejnega prometa in h krepitvi gospodarskega sodelovanja Jugoslavije z Italijo in Avstrijo. Ob zaključku svojega govora je zaželel, da bi se ta sejem v bodoče razvil v še večjo prireditev gospodarskega sodelovanja, hkrati pa naj bi se ob sodelovanju obmejnih pokrajin pričele razvijati tudi skupne kulturne in turistične manifestacije.

PO ŠIRNEM SVETU

DUNAJ. — Ob sedmi obletnici podpisa državne pogodbe so avstrijski državniki prejeli številne čestitke najvišjih predstavnikov raznih držav. V tozadovnih čestitkah sovjetskih državnikov je izražena želja, da bi se odnosi med Sovjetsko zvezo in Avstrijo tudi v bodoče razvijali v duhu prijateljskega in v interesu ohranitve mira v svetu.

RIM. — Člani neofašističnega Socialnega gibanja Italije so pred dnevi z zažigalnimi bombami napadli sedeže Radikalne in Socialistične stranke ter Komunistične partije v Milanu. Gasilci so naglo posredovali ter tako dosegli, da požar ni docela uničil prostorov.

ZENEVA. — Na sedemnajstem zasedanju Evropske gospodarske komisije, kjer so prvič brez večjih sporov sodelovali zastopniki zahodnih in vzhodnih držav, so ugotovili, da je blokavska copitev Evrope še vedno resna ovira za evropsko gospodarsko sodelovanje. Sklenili so, da bo komisija pripravila analizo svojega 15-letnega prispevka k pospejevanju gospodarskega in strokovno-tehničnega sodelovanja med evropskimi državami.

WASHINGTON. — V sredo je namestnik ameriškega zunanjega ministra George Ball odpoval v Evropo in bo med svojim bivanjem obiskal Dansko, Švedsko, Francijo in Italijo. V Kjbenhavnu, Stockholmu, Parizu in Rimu bo razgovarjal z vladnimi predstavniki teh držav ter tamkajšnjimi ameriškimi diplomatskimi zastopniki. Glavni predmet teh razgovorov bodo vprašanja v zvezi z EWG.

MADRID. — Španijo je zajela široka zasnovana stavka rudarjev, katere namen in cilj ni samo izboljšanje življenjskih pogojev, marveč zahtevajo španski rudarji nacionalizacijo rudnikov. Iz vsega sveta prejemajo stavkajoči rudarji izraze solidarnosti in denarne prispevke.

BEOGRAD. — V Jugoslaviji zgradijo vsako leto 700 do 800 km novih modernih cest, kar znatno izboljšuje cestno omrežje in odpira dostope k vedno več krajem države. S tem se iz leta v leto izboljšujejo tudi pogoji tujeskega prometa. Poleg glavnih cest pa gradijo po vsej državi vsako leto tudi veliko lokalnih prometnih žil, ki prav tako predstavljajo pomemben del pri razširjanju cestne mreže.

MOSKVA. — Predstavnik za tisk v ameriški vladi Pierre Salinger je te dni obiskal Sovjetsko zvezo in je imel večerne razgovore tudi s predsednikom sovjetske vlade Hruščevom. Sovjetski premier je v pogovoru s Salingerjem orisal stališča sovjetske vlade v najpomembnejših mednarodnih vprašanjih in je Salinger izjavil, da bo o teh pogovorih ter sovjetskih stališčih poročal predsedniku Kennedyju. Med Salingerjevimi obiskom v Moskvi so razpravljali tudi o možnostih zamenjave televizijskih govorov Hruščeva in Kennedyja.

DŽAKARTA. — Med neko versko slavnostjo, ki bil jo moral s svojim govorom začeti indonezijski predsednik Sukarno, je bil nanj izveden atentat, pri katerem pa Sukarno s pomočjo Alaha ni bil poškodovan, medtem ko je več drugih oseb utrpelo poškodbe. V indonezijskih vladnih krogih poudarjajo, da je bil atentat izveden s strani neke radikalne verske sekte, ki že več let dela resno skrb indonezijskim oblastem.

DUNAJ. — Socialistična mladina je na svoji dunnajski konferenci zavzela odločno stališče proti reakcionarnim in neofašističnim silam ter se hkrati izrekla tudi proti omalovaževanju nevarnosti, ki grozi s strani teh krogov. Zahtevala je odločne in najstrožje ukrepe proti sovražnikom demokracije in miru.

JERUZALEM. — Skupina petih sodnikov vrhovnega izraelskega sodišča v Jeruzalemu je podpisala razsodbo proti nacističnemu krvniku Eichmannu, kateri je proti prvotni razsodbi vložil priliz. Sedanjo razsodbo najvišjega sodišča prevajajo trenutno v nemščino, angleščino in francoščino ter je pričakovati, da bo razglašena konec tega meseca. Kakor znano, je prvo sodišče obsodilo Eichmanna na smrt.

BERLIN. — Pred poročnim sodiščem v Berlinu so je te dni začela obravnavati šestim bivšim SS-officirjem, ki so obtoženi krivde na umoru 11.000 Židov leta 1941 v Ukrajini. Obtoženi SS-ovci so imeli do nedavnega visoke položaje v zahodnonemški upravi in celo v vladnih uradih ter pri policiji.

MOSKVA. — Sovjetski astronomi Titov, ki je dalj časa bival v Ameriki, se je vrnil v domovino. Med svojim bivanjem v Ameriki je obiskal več ameriških mest, pač pa so mu preprečili obisk v ameriškem raketnem centru. Zdej sta bila ameriška astronomija Glen in Shepard povabljena na obisk v Sovjetski zvezi.

LONDON. — Prejlnji teden so bile v večjem številu angleških občin volitve v nove občinske odbore. Po dosedanjih poročilih je pri teh volitvah vladna konservativna stranka utrpela občutne izgube in sta na njen račun znatno povečali svoja zastopstva liberalna in laburistična stranka.

PARIZ. — V torek so je v Parizu začel proces proti voditelju teroristične organizacije OAS bivšemu francoskemu generalu Salanu. Kakor znano, je bil Salan že enkrat v odsolnosti obsojen na smrt, ker je sodeloval pri zaroti proti de Gaulleu. Kako se bo glasila sedanja sodba proti Salanu, seveda ni znano, vendar svetovna javnost z nezaupanjem spremlja proces, ker se je že pri Salanovem na smrt obsojenem namestniku izkazalo, da je bila sodna obravnavna več ali manj le farsa in se je vrhovno sodišče pozneje izreklo za pomilostiljev obsojenca.

LIZBONA. — Na Portugalskem se nadaljuje »kulturna vojna«, ki ji daje posebno oboležje gladovna stavka študentov na lizbonski univerzi. Hkrati se nadaljujejo demonstracije študentov, njihovih staršev in profesorjev. Pri eni zadnjih demonstracij je policija aretirala okoli tisoč oseb.

Dunajski in gradiščanski listi ugotavljajo:

Pesem slovenskih pevskih zborov iz Koroške je močno navdušila poslušalce na Dunaju in Gradiščanskem

Nedavno gostovanje pevskih zborov Slovenske prosvetne zveze na Dunaju in pri Hrvatih na Gradiščanskem, o katerem smo v našem listu obširno poročali že v zadnji številki, je zapustilo globok vtis pri vseh številnih poslušalcih, ki so se udeležili koncertov. Tudi posamezni časopisi na Dunaju in na Gradiščanskem so nastopom naših zborov dali velik poudarek in so poročila zelo pohvalna. Zadnjič smo ponatisnili tozadevno vest iz dunajskega »Kurierja«, tokrat pa prinašamo poročila, ki so jih objavili ugledni dunajski dnevnik »Neues Österreich« ter glasilo dunajskih Čebov »Videnske svobodne listy« in glasilo gradiščanskih Hrvatov »Hrvatske Novine«.

Slovenski pevci v Trajštofu

Kakor najavljeno so slovenski pevci po svojem uspešnem nastopu na Dunaju v nedeljo 6. maja obiskali našo Gradiščansko. Njihov nastop je bil v Trajštofu, v veliki dvorani gostilne Vojnić, kjer se je zbralo toliko našega ljudstva, da je bila velika dvorana premajhna. Med obiskovalci so bili naš narodni zastopnik dr. Ivan Müller, domači č. g. župnik Mikula, občinski odbor z g. županom Krajašičem na čelu, nadalje številno učitelstvo iz vasi in okolice z g. nadzornikom Konradom Meršičem na čelu, ravnatelj kmetijske bolniške blagajne dr. Kačić iz Železnega in mnoge druge osebnosti.

G. ravnatelj predsednik Alfons Kornfeind je kot organizator v začetku prireditve izrekel dr. Zwitterju, trem zborovodjem Foltiju Hartmannu, Pavlu Kernjaku in Vladimiru Prušniku, kakor tudi njihovim 140 pevkam in pevcom ter vsem drugim gostom in obiskovalcem pristrčne pozdravne besede. V imenu občine Trajštof je g. župan Krajašič izrazil veselje, ker je Trajštof dočkal slovenske pevce iz Koroške, ko je prišel brat k bratu na obisk. Daj Bog, da bi še dolgo mogli gojiti naš materni jezik v svobodni domovini, kjer imamo vse možnosti. Predsednik dr. Zwitter se je v imenu pevcev zahvalil za prisrčni in lepi sprejem. Slovensko manjšino na Koroškem

in hrvatsko na Gradiščanskem vežeja bratska kri in ista usoda. Kakor Hrvati na Gradiščanskem, tako so tudi Slovenci na Koroškem živo zainteresirani na ohranitvi svoje narodnosti. Slovenski pevci so prišli na Gradiščansko, da izpričajo tujkašnjemu hrvatskemu ljudstvu svojo povezanost z njim.

Pozdravnim govorom je sledil koncert, in to tako uspešen in tako zvoneč, kakor ga Hrvati na Gradiščanskem že dolgo doživeli. Spet se je na novo pokazalo, da slovenska narodna pesem s polno pravico uživa svetovni sloves. Sami dirigenti, to so zborovodje, od katerih sta dva po poklicu kmeta, eden pa gostilničar, so pokazali svojo ljubezen do rodne pesmi s takšnim navdušenjem, da ni bilo poslušalca, ki mu ne bi zaigralo srce. Toda ne samo milozvočnost pesmi in mojstrstvo zborovodij zaslužita poseben poudarek, marveč tudi umetniška višina mešanega, moškega in združenih mešanih zborov zasluži največjo pozornost in priznanje.

Ob tolikih slovenskih pevcih na odru ene naše vasi na Gradiščanskem mora nas Hrvate boleli srce, če pomislimo, kako je pred drugo svetovno vojno tudi pri nas cvetelo zborovsko petje. Medtem ko smo na vseh drugih področjih več ali manj zacelili rane, ki nam jih je zasekal nacizem, na področju pevskih zborov tega na za-

lost doslej še ni bilo mogoče. Nastop tako dobro izvežbanih in izvrstnih slovenskih pevki in pevcev je bil za nas več kot bratski obisk. Ponovno nam je dokazal, da vsaka pesem šele v zborovskem petju pravilno pokaže svoj čar in svojo lepoto. Upamo, da je seme padlo v rodovito zemljo in da se bo tudi ta ali oni naš učitelj, ki se malo spozna na glasbo, vendar zavzel za vodenje pevškega zbora v svoji vasi.

Ob koncu prireditve so domači tamburaši pod vodstvom g. ravnatelja v pokoju Kuzmiča na čast slovenskim gostom veselo zaigrali na tamburice. Tako je obisk slovenskih pevcev in pevki iz Koroške v Trajštofu bil ena sama mogočna manifestacija slovenske in hrvatske narodne pesmi, kot je že dolgo nismo doživeli. Ves nastop je bil sneman tudi za televizijo.

Našim slovenskim bratom ne velja samo lepa hvala za obisk, marveč jim ključemo na skorajšnje svidenje. Potrebno je, da se posebno kulturne vezi med obema slovenskima manjšinama v Avstriji še poglobijo in razširijo.

»Hrvatske Novine«, Železno, 12. 5. 1962.

Koroški Slovenci prepevali na Dunaju

V soboto je bil v Domesovem Vajeniškem domu večer slovenskih narodnih pesmi, ki ga je priredila »Slovenska prosvetna zveza«. Moški in mešani zbor sta predvajala 20 krasnih slovenskih pesmi, kot jih še danes prepevajo v hribih in dolinah južne Koroške. Predvajanje pesmi je bilo ubrano in resnično doživeto. — V vsakem oziru je bil to zelo bogat večer, na katerem so izvajalci pripravili poslušalcem resničen užitek.

»Videnske svobodne listy«, Dunaj, 11. 5. 1962.

»MLADI ROD«:

Enajst polnih letnikov

Pred nedavnim je izšla nova dvojna številka »Mladega roda«, šolskega lista za koroško mladino, namenjena mesecema maj in junij. Zato je večina pesmic in sestavkov posvečena pomladi in prvim poletnim mesecem, torej je številka polna dehtečega cvetja in sočnega zelenja. Spet z veseljem ugotavljamo veliko število domačih sotrudnikov, predvsem naših učiteljev, ki se trudijo, da bi mlademu rodu preskerbeli res samo najlepše in najbolj poučno branje.

Hkrati je s to številko spet zaključen nadaljnji letnik »Mladega roda«, tokrat že enajsti in velja vsem, ki kakorkoli prispevajo k rednemu izhajanju tega lista, pristrčna zabvala; posebno priznanje pa zasluži šolski vodja Rudi Vouk, ki nosi glavno breme pri »Mladem rodu«. Najlepša nagrada vsem sotrudnikom pa bo v tem, da bo mladina tudi v bodoče z vso ljubeznijo segala po svojem listu!

Ob manjšinskem šolskem zakonu v Sloveniji

Glede poslovanja in spričeval dvojezičnih šol in šol z učnim jezikom narodnostne manjšine se je zakonodajalec (čl. 21) postavil na stališče dosledne dvojezičnosti in enakovrednosti, ki naj bi v praksi obsegala tudi nazive krajev v jeziku narodnostne manjšine. Italijanski zakon o slovenskih šolah v čl. 8, kjer govori o diplomah in spričevalih, ne določa dvojezičnosti. Sicer pa bi dvojezičnost izhajala iz čl. 5 Posebnega statuta. Na Koroškem ni mogoče posloovati s šolskimi oblastmi v jeziku narodnostne manjšine niti niso spričevala dvojezičnih šol dvojezična, z izjemo slovenske gimnazije v Celovcu, ki pa tudi ne zaobsega dvojezičnosti imen rojstnih krajev učencev.

Navedene določbe novega zakona pokažejo vso svojo vrednost šele v zvezi z njegovimi splošnimi načeli. Skupaj z ustavnimi garancijami o enakopravnosti, ki jih na področju šolstva posebej uveljavlja čl. 7 Sploš-

nega zakona o šolstvu FLRJ, so določbe čl. 3 novega zakona temeljno izhodišče za obravnavanje problematike manjšinskega šolstva v FLRJ in še posebej v LRS. Omenjeni čl. 3 določa kot posebne naloge dvojezičnih šol in šol z učnim jezikom narodnostne manjšine, da le-te prispevajo: »k svobodni uporabi in popolni enakopravnosti jezika narodnostne manjšine z jeziki jugoslovanskih narodov; k spoznavanju kulture narodnostnih manjšin in njihovega matičnega naroda; k organskemu razvoju narodnostne manjšine v duhu enakopravnosti in bratstva naših narodov z narodnostnimi manjšinami; k takim odnosom v šoli, da so narodnostne manjšine element prijateljskega zblizanja med sosednimi narodi in državami in spodbude za tvorno mednarodno sožitje.« Manjšini je torej zagotovljen njen organski razvoj v okviru kulturnega kroga matičnega naroda ob istočasnem bratstvu in enakopravnosti in medseboj-

nem duhovnem oplajanju s slovenskim narodom. Še več, manjšina je postavljena kot nosilec zblizanja med sosednimi narodi in kot pozitiven faktor mednarodnega sožitja. Isto, čeprav v skromnejšem obsegu, deklarira člen 26/2 Splošne deklaracije o človekovih pravicah, čl. 10 že omenjene Deklaracije o pravicah otroka, podobno povzema člen 5/a konvencije zoper diskriminacijo v izobrazbi (Actes de la Conference Generale, Onzieme session, Paris 1960, p. 123), ki jo je dne 14. dec. 1960 sprejela Generalna skupščina UNESCO. Jasno je seveda, da manjšinsko šolstvo doseže svoj namen le kot del splošnega šolskega sistema in ne kot neko sekundarno šolstvo. V tem pogledu je pomemben čl. 2 novega zakona, ki dvojezične šole in šole z učnim jezikom narodnostnih manjšin izrecno označuje kot »del splošnega šolskega sistema«.

Doslej se nisem zadržal pri določbah zakona o sestavi šolskih odborov dvojezičnih šol (čl. 9) in šol z učnim jezikom narodnostne manj-

šine (čl. 15). Pri dvojezičnih šolah je uveljavljen princip enakopravnosti, pri šolah z učnim jezikom narodnostne manjšine pa je uveljavljeno načelo, naj bo večina članov šolskega odbora iz vrst pripadnikov manjšin. Da so v šolskih odborih teh šol tudi pripadniki večinskega naroda, je pač posledica dejstva, da tudi šole, kjer se izobražujejo in vzgajajo le pripadniki manjšine, niso samo v interesu te manjšine, temveč celotne družbene skupnosti in te šole širša skupnost tudi vzdržuje. Pomen teh določb, ki pomenijo aplikacijo načel družbenega samoupravljanja na manjšinsko šolstvo, je izreden. Manjšina kot celota (po predstavnikih družbenih organizacij) in starši imajo dejansko možnost, soodločati pri delu in razvoju manjšinskih šol.

Novi zakon o dvojezičnih šolah in šolah z učnim jezikom narodnostnih manjšin daje pravno osnovo v glavnem že obstoječemu manjšinskemu šolstvu v LRS. Z demokratičnostjo in načelnostjo svojih določb

Objava slovenske gimnazije

Na Državni realni gimnaziji in gimnaziji za Slovence v Celovcu so sprejemni izpiti za šolsko leto 1962/63 v soboto, dne 7. julija 1962, to je prvi dan velikih počitnic. Začetek izpitov ob 8. uri zjutraj.

Prijavite svoje otroke pravočasno, in sicer do 1. julija 1962!

Prijavi je treba priložiti rojstni list in dokaz avstrijskega državljanstva. Pri vodstvu šole, katero otrok sedaj obiskuje, je treba zaprositi za popis učenca. Ta popis (Schülerbeschreibung) pošlje šola neposredno na naslov: Direktion des Bundesrealgymnasiums und Gymnasiums für Slowenen in Klagenfurt, Lerchenfeldgasse 22.

Na dan izpita, torej 7. julija, pa mora vsak učenec predložiti spričevalo, katero bo dobil 6. julija 1962 na svoji dosedanji šoli; brez tega spričevala ne more nastopiti k izpitu. Izpit za prvi razred obsega snov četrte šolske stopnje iz slovenščine, nemščine in računstva — pismeno in ustno. Glede ostalih razredov pa dobite podrobna pojasnila vsak dan popoldne v šolski pisarni v Lerchenfeldgasse 22, soba 65 v drugem nadstropju.

Zaključna prireditev v tekočem šolskem letu 1961/62 bo v nedeljo, dne 3. junija 1962 v Veliki dvorani Delavske zbornice. Tokrat bo zaključna prireditev povezana tudi z razstavo risb in ročnih del deklet in fantov. Ravnateljstvo

● Metropolitana opera v New Yorku, ki je bila zaradi pomanjkanja sredstev že v veliki stiski, pripravlja za 1962/63 doslej najdaljšo gledališko sezono, ki bo trajala 26 tednov. Na sporedu bo 5 novih uprizoritev, med temi tudi Wagnerjeva opera »Pevci mojstri«.

● Sovjetski strokovnjaki za potrese so po dolgih raziskovanjih in proučevanjih ugotovili, da so potresi na Antarktiki najpogostejši na področju podvodnega otočja Lomonosov, ki so ga sovjetski znanstveniki odkrili pred nekaj leti. Na temelju analiz in materiala, ki so ga zbrali v zadnjih letih, so izdelali »zemljevid potresnih pojavov« za Antarktiko, ki bo veliko koristil tudi drugim znanstvenikom. Ugotovljeno je namreč, da je samo v srednjem delu Antarktike na leto 150 do 200 potresov.

KULTURNE DROBTINE

● Italijanska vlada je predložila parlamentu novi pravilnik, po katerem naj bi v Italiji ukinili dosedanja cenzura za gledališče, v odboru filmske cenzure pa naj bi v prihodnje ne bilo predstavnikov ministrstva. Ta odbor bi sestavljali dva sodnika v pokoju, dva profesorja in po en zastopnik producentov, filmskih delavcev in filmskih kritikov. Merila novega cenzurnega odbora bi naj bila izključno odvisna od javne morale, medtem ko naj bi bilo obravnavanje družbenih in političnih problemov povsem svobodno.

● Iz poročila UNESCO je razvidno, da samo dva od petih otrok v šolski starosti tudi dejansko prejemata šolski pouk. Ta številka predstavlja povprečje za tistih 220 držav in ozemelj, ki jih je zajela UNESCO v svoji zbirki »Dejstva in številke«. Po istem poročilu imajo Združene države Amerike v svojih višjih vzgojnih zavodih največje število učencev, namreč 3.500.000, medtem ko znaša to število v Sovjetski zvezi 2.500.000 učencev.

»Neues Österreich«, Wien, 9. 5. 1962

obenem odpira možnosti nadaljnje rasti manjšinskega šolstva, ki je ključni problem razvoja manjšine sploh. Tudi oba zakona sosednih držav izhajata iz dejanskega položaja, pri čemer italijanski, kljub pomanjkljivosti, pomeni pozitiven ukrep v korist slovenske narodnostne manjšine. Tudi avstrijski zakon vsebuje nekatere za manjšino pozitivne določbe, a kot celota ustvarja videz — praksa je to potrdila — da gre za sredstvo, ki naj omeji šolstvo slovenske manjšine.

Razvoj zadnjih let kaže vsaj nekaj pozitivnih postavk v bilanci upravičenih prizadevanj slovenske manjšine na Koroškem, Tržaškem in Gorškem.

Novi zakon o dvojezičnih šolah in šolah z učnim jezikom narodnostnih manjšin bo lahko vsaj posredno prispeval ne le k zakonodajni ureditvi že obstoječega manjšinskega šolstva v FLRJ, temveč tudi v izboljšanju položaja slovenske manjšine v Italiji in Avstriji.

Ernest Petrič

S SONČNIH GUR:

Pereča vprašanja, ki jih je treba rešiti

Zelo sem se razveselil, ko sem pred kratkim v našem listu bral nekaj perečih vprašanj iz naših krajev. Da, slaba cesta in slabi omnibusi res zavirajo napredek in razvoj pri nas.

Naša cesta je bila zgrajena v začetku tridesetih let in je bila ob dograditvi od deželne vlade oficijelno predana prometu kot »Rožanska razgledna cesta — Rosentaler Aussichtsstrasse«. Naziv ceste je obetal lepo bodočnost in je dvigal pomen naših krajev v tujsko-prometnem oziru. Iz ne vem kakšnih razlogov pa so v zadnjih letih pomen ceste skušali vedno bolj zmanjšati. To je šlo tako daleč, da jo danes oficijelno omenjajo le še kot »Kotmirška deželna cesta — Köttmannsdorfer Landesstrasse«. Tudi sicer so oblasti svoj negativni odnos do naše ceste dovolj jasno pokazale, saj je še danes ena najslabših cest. Prah se vali po njej in globoke kotanje ovirajo promet. In to danes, ko so v deželi že številne ceste, ki so manj pomembne kot je naša, asfaltirane. Pri nas se res nič ne napravi, da bi se tujski promet mogel bolj razviti.

Kljub obupnemu stanju ceste tujci le mučijo svoje avtomobile po njej. Na stotine izletnikov, ki ljubijo lepote naše dežele, prihaja z avtomobili uživati krasote, ki jih nudi razgled tod okoli. Predvsem v nedeljah je živahno. Mnogi izletniki se ustavljajo ob cesti nekje pri Potoku ali pri Bilčovsu, ali pa se peljejo malo višje, se ustavijo v Zgornji Vesci, na Gori ali kjer koli, saj je lepih koticov ob tej cesti vse polno. Na žalost imajo vsi ti ljudje izlet pokvarjen zaradi prahu, ki jih obda, čim zapelje mimo njih kako drugo vozilo.

Škoda, škoda pravimo mi, škoda, škoda pa pravijo tudi tujci in izletniki, ki se tu ustavijo. Zakaj dežela te tako zanemarjene ceste ne uredi in zakaj je ne asfaltira? Tako se sprašujemo mi, tako nas sprašujejo turisti, ki zabajajo k nam in ki so navdušeni nad lepoto, ki se jim pri nas odkriva. Seveda odgovora ne moremo dati, ker ne vemo, kdo je tu v ozadju. Imamo namreč občutek, da tu nekaj ni v redu in da nekeje namenoma zavirajo, da bi bile lepe izletniške točke na južnem pobočju Gur splošno dostopne za tujski promet, kaj še da bi se tudi za naše kraje napravilo vsaj malo reklame. Dolgo je že od tega, ko so na merodajnih mestih obljubili, da bo cesta med Čahorčami in Zopračami v celoti asfaltirana. Ta obljuba pa že predolgo dela dolg in čaka na svoje uresničenje. Če je za vse drugo dovolj sredstev, zakaj jih za našo cesto ni? Ne publih obljub, dejanj pričakujemo. Ali naši davki morda nič ne štejejo? Tudi mi živimo na gospodarsko zaostalem ozemlju Koroške.

Podobno pereče vprašanje so omnibusi, ki vozijo naše delavce in šolarje ter ostale potnike v mesto. Ze vsa leta smo lahko ugotavljali, da so omnibusi, ki vozijo na progi Celovec — Zgornja Vesca — Vrba, slabši kot na drugih progah, kjer se tudi toliko ljudi dnevno vozi. To stanje se je v zadnjem času še poslabšalo. Omnibuse namreč stalno menjavajo. Večkrat se moramo strpati v vozila, ki imajo take sedeže, da nog sploh ni mogoče premakniti in vsi trdi v mestu stopimo na prsto. Prisiljeni smo vso pot požirati prah, ki prihaja skozi špranje starih razmajanih vozil. Ali je to res potrebno? Nezadovoljstvo narašča, a pristojna mesta molčijo. Ali je to v redu?

Vedno bolj se nam vsiljuje vprašanje, ali morda Poštna direkcija smatra naš denar za manj vreden. Če ne, zakaj torej to zapostavljamo? S trdo prisluženim denarjem plačujemo naše vozovnice, plačujemo pa tudi davke, zato smo upravičeni zahtevati, da se pristojne oblasti malo zamislijo — vsaj zdaj pred volitvami — in naj ukredujejo, da bomo dobili sodobna prometna sredstva, kot jih imajo na primer privatna prevozniška podjetja!

Upam, da bo teh nekaj ugotovitev pritegnilo k razpravljanju o naših vprašanjih več prizadetih ter da bodo objavili svoje misli v listih, ki prinesejo težave določenih krajev pred širšo javnost.

-ej.

V letu 1961 na Koroškem:

Najmanj 25 milijonov šilingov škode vsled požarov

Na seji deželne komisije za obvarovanje pred požari v okviru tedna obrambe pred ognjem dne 3. maja je bilo ugotovljeno, da je lani 666 požarov povzročilo 25.423.028 šilingov škode in da je požarnim brambam uspelo preprečiti nadaljnjo škodo v vrednosti najmanj 56 milijonov šilingov. Da je bila tudi lani najčešči vzrok požarov osebna zanikrnost, je ravno tako pretresljivo kakor to, da so lanski požari zahtevali med prebivalstvom 5 smrtnih žrtev.

Statistična razčlemba področij in vzrokov požarov kaže, da je tudi lani največkrat gorelo na kmetih. Na kmetijstvo je lani odpadlo 251 požarov z blizu 15 milijonov šilingov škode. Vzroki požarov so večinoma bili: površnost pri zidavi dimnikov in ognjišč, elektrika in druge naprave za razsvetljavo, udar strele in vnetje sena na skednju.

Nasproti kmetijstvu je bila škoda vsled požarov v industriji in obrti manjša. V industrijskih podjetjih je gorelo 43 krat, škoda pa cenijo na 6,3 milijona šilingov, obrt pa je pri 67 požarih utrpela 1,3 milijona

šilingov škode. Zelo razveseljivo pa je, da v deželi nazadujejo požari, ki jih povzročajo otroci. Medtem, ko so 1959 otroci povzročili še 61 požarov z 2,3 milijona šilingov škode, so jih lani povzročili le še 22 s 416.000 šilingi. Tu so nedvomno šole s svojim objasnjevanjem in opozarjanjem na nevarno igro z ognjem opravile veliko delo.

Kmetijstvo je od požarov najbolj ogroženo. Vsled požarov nastala škoda je na kmetih največja. Statistika jasno kaže, da je treba na vasi imeti dimnike in ognjišča, električno napeljavo, strelovod in krmo na skednju stalno pod kontrolo. Ob tej priložnosti pa je treba tudi še opozoriti, da je pravtako potrebno, da kmet tudi vsako leto pogleda pogodbo o zavarovanju proti požaru. Več kot polovica kmetovalcev svojega premoženja nima dovolj visoko zavarovanega. Vse premalo na vasi upoštevajo, da je treba po vsakem večjem popravilu ali dozidavi poslopij, po vsakem pomembnejšem povečanju števila strojev in živine tudi povzvišati znesek zavarovanja proti požaru!

„Carinska vojna“ na italijanski meji

Začelo se je tako-le: Finančno ministrstvo na Dunaju je odredilo, da je dosedanji carine prosti uvoz 2 l vina, 3 osminke litra žganja in 200 cigaret od 1. maja naprej carine prost le še v primeru, če je bila oseba, ki prinaša to blago seboj, najmanj 24 ur v inozemstvu. Izjema je le promet preko meje v obmejnem pasu, kjer še naprej veljajo dosedanje količine carine prostega uvoza blaga.

Sedaj se pa dogaja sledeče: Med italijanskimi obmejnimi krogi je ta odredba povzročila hudo kri in začela se je mala »carinska vojna«. Zmanjšane količine pokupljenega vina v Trbižu in okolici hočejo italijanski cariniki maščevati s carino na sladkor, maslo in meso, pa tudi bencin in nafto, po katero so prebivalci Kanalske doline in šoferji prevoznikov podjetij navajeni hoditi v Podkloster, Beljak in še dalje. Če je škoda na eni, naj bo še na drugi strani, si mislijo res

čisto »po svoje«. Kakor pa se sliši, imajo Avstrijci pripravljen že večji top. Ministrstvo za trgovino hoče Italijanom prepovedati, da bi hodili s tovornjaki po les in drugo blago v Podkloster...

Tu moremo samo ugotoviti: Kdor v času integracijskih stremeljenj povzročča s svojimi odredbami za prazen nič takšno zmedo, temu verjetno manjka dela ali pa pameti.

Prijetno srečanje nekdanjih šolarjev in njihovega učitelja

Lepa in pristrčna, lahko bi rekli majhna ljudska slavnost je bila v nedeljo, dne 6. maja, pri Hausarju tik za državno mejo na Holmecu. Po 50 letih smo se na ta dan srečali nekdanji šolarji, danes že vsi osiveli očanci in mame med Pliberkom in Prevaljami, s svojim nekdanjim učiteljem Ivanom Fajnikom, ki je bil v letih 1907 in 1914 učitelj na naši enorazredni šoli v Tunelu. Hausarjeva gostilna z verando in vrtom nas je bila polna.

Sanacija celovškega letališča

Šele pred par leti je dobilo celovško letališče pisto, ki je primerna za pristajanje in vzlet več deset ton težkih sodobnih letal. Čeprav je bilo takrat veliko govora o modernizaciji letališča, izgleda, da se je na eno pozabilo: na primerne stranske ploščadi za odpremo letal. Le-te so ostale, kakor so bile. Kot take pa so — kakor je ugotovila strokovna komisija nadzornih organov civilnega letalstva — nevarne, da se na njih večdesetonska letala, ki pristajajo v Celovcu, ne pokvarijo.

Lastniki letališča — republika Avstrija, dežela Koroška in mesto Celovec so zaradi te ocene v velikih skrbih. V Celovcu si belijo glave, kako bi to hibo letališča odpravili, da ne bi bila cokla koroškega turizma. Na Dunaju pa molčijo. Medtem ko je Celovec že odobril razpoložljivost svojega prispevka, dunajska vlada svoje pripravljenosti še ni pokazala, da bi lahko pričeli z gradnjo odpremnih betonskih ploščadi, kar bo stalo okoli milijon šilingov in za katero je dunajska vlada dolžna, da prispeva 60 %.

Koroški deželni hipotečni zavod je podal obračun za leto 1961

Prejšnji teden je vodstvo Koroškega hipotečnega zavoda (Kärntner Landes-Hypothekenanstalt) na tiskovni konferenci poročalo o poslih v letu 1961. Iz poročila je razvidno stalno naraščanje prometa in se je bilančna vsota tekom lanskega leta dvignila za 16,2 % na 964,3 milijona šilingov. Lani je hipotečni zavod dovolil posojila in kredite v višini 113,3 milijona šilingov in se je s tem skupna vrednost posojil in kreditov zvišala na 499,8 milijona šilingov. Vlogte pri hipotečnem zavodu so se tekom leta 1961 zvišale za 71,2 milijona šilingov oz. 18,8 % in so skupno dosegle 450,1 milijona šilingov. Tako je likvidnost zavoda znašala 88,2 %, kar je precej edinstven slučaj v avstrijskem merilu.

Kljub velikemu prometu pa izkazuje hipotečni zavod izredno štedljivost v upravi in

razpolaga s komaj 38 delovnimi močmi. Pač pa poslovanje zavoda močno ovirajo neso-dobni poslovni prostori, zato se je hipotečni zavod lani lotil gradnje novega poslopja, ki bo, opremljeno po sodobnih merilih, že konec letošnjega ali vsaj v začetku prihodnjega leta služilo svojemu namenu.

Da predstavlja hipotečni zavod važno postavko v koroškem gospodarstvu, je razvidno že iz tega, komu v prvi vrsti služi njegov kapital. Na posojilih in kreditih so namreč udeleženi: javno-pravne ustanove (133,5 milijona šilingov), stanovajska gradnja (129), kmetijstvo (68,4), obrt (54,6), tujski promet (44,8), industrijske naprave javno-pravnih ustanov (43,4) in drugi (26,1 milijona šilingov).

„Koroški listi o varstvu narave“

Začetkom maja je koroška deželna vlada izdala in razposlala prvo številko svoje lične revije z naslovom »Kärntner Naturschutzblätter«. Istočasno je napovedala, da bo ta revija izhajala periodično vsake četrta leta. Izdajatelj in založnik revije je oddelek za pokrajinsko načrtovanje koroške deželne vlade v sodelovanju z Avstrijsko zvezo za varstvo narave. Uredništvo je v Celovcu, Landhaus II.

Prva številka »Koroških listov o varstvu narave« vsebuje v uvodu misli pristojnega referenta koroške deželne vlade, deželnega svetnika dr. Kerstniga ter štiri gledišča na varstvo narave, tako iz splošnega kakor tudi iz gospodarskega in pravnega stališča. Poleg tega se revija tudi razgleduje po načinih in poteh varstva narave po drugih državah, ob enem pa opozarja na tekoče tovrstne publikacije ter na dejavnost Avstrijske zveze za varstvo narave in sosveta za varstvo narave pri deželni vladi. Prva številka vsebuje tudi štiri umetniško izdelane fotografije zavarovanih koroških naravnih krasot.

Varstvo narave, njenih krasot in posebnosti je zlasti na Koroškem, kjer takorekoč v najbolj odmaknjenih zatišjih pulzira turizem, zelo potrebno. V danih pogojih vendar ne sme biti njegov namen, da bi ozko zadrževalo ali celo resno oviralo splošni razvoj in konserviralo preživelo nekdanjost. Njegova naloga more le biti, da skrbi za lepoto in mikavnosti naših pokrajin ustrežajočo izravnavo in kompromise med tehniko, gospodarstvom in naravo. Če bodo Koroški listi o varstvu narave pri tem prizadevanju postali posrednik z ustrežno širino in če se bodo te revije zlasti posluževale šole, turistični centri in podjetja ter občine, potem bo ona lep prispevek za nadaljnjo okusno popestritev koroške prirode.

Po tolikih letih in tolikih življenjskih preizkušnjah biti še enkrat s svojim učiteljem skupaj, to je bilo doživetje. Vsi smo se spustili in takorekoč še enkrat zaživeli ona leta, ko nam je osemdesetim šolarjem Fajnik v nabito polni učilnici kot edini učitelj šole v Tunelu posredoval znanje in nauke, s katerimi smo obvladali težave življenja in se uspešno lotevali odgovornih življenjskih nalag.

Vsoga tega in še mnogo drugega na dolgi življenjski poti smo se ob pesmi in požirku vina spominjali in izrekli našemu učitelju svojo hvaležnost, ko smo si ob tihem pomladanskem večeru segali v slovo.

SPZ NAZNANJA

Slovensko prosvetno društvo „Zarja“ v Železni Kapli

V soboto, dne 19. maja ob 8. uri zvečer bo pri Rastočniku v Lepeni igra

MOLČEČA USTA

Gostuje igralska družina prosvetnega društva z Jezerskega.

Po igri prosta zabava s plesom.

Slovensko prosvetno društvo „Danica“ v Št. Vidu v Podjuni

V nedeljo, dne 20. maja ob 3. uri popoldan bo pri Voglu v Št. Primožu igra

MOLČEČA USTA

Gostuje igralska družina prosvetnega društva z Jezerskega.

POTUJOČI KINO SPZ PREDVAJA

zanimivi in privlačni mladinski film

TI LOVIŠ

v Št. Primožu v soboto, dne 19. maja ob 20. uri pri Voglu

v Glogasnici v nedeljo, dne 20. maja ob 14.30 uri pri Šotarju

v Št. Lipšu v nedeljo, dne 20. maja ob 20. uri pri Škorjancu v Banji vasi.

Film je dostopen tudi za otroke pod 14 let starosti.

KOLEDAR

Petek, 18. maj: Erik
Sobota, 19. maj: Peter
Nedelja, 20. maj: Bernardin
Ponedeljek, 21. maj: Feliks
Torek, 22. maj: Emil
Sreda, 23. maj: Janez
Četrtek, 24. maj: Johana



KONJ REVČEK

Maj ob Soči

Kadar maj hiti čez polje, veter boža mehke trave, drobni ptički dobre volje pesmi sejejo v dobrave, pesmi, ki budijo cvetje, v njive v maju po dobri in med ptičjim tem žbebetom s srečo v očkah očku pravi: „Le kako je to mogoče, da ni lepših rož na svetu, kot v bistrjih vodah Soče, kjer še čmi tm je v cvetju!”

Očka sinku tiho pravi: „Glej, ti cveti so krvavi! Tod so bratje se borili in očeje prav do zmage za svobodo kri točili in peganjali sovraže, kot ob Muri, Kolpi, Dravi in ob Zili in ob Savi...”

ČRTOMIR SINKOVEC

Stokajoč in zdehajoč je vstal Bumba tisto novembrsko jutro iz postelje, se leno pretegnil in se zazrl na travnik, kjer so rasle iz goste megle velikanske postavice, se večale in manjšale, se približevale in oddaljevale. Široko je odprl oči, smuknil v hlače, si spotoma nataknil še srajco in od velikega začudenja in radovednosti, kaj je neki na travniku, zamenjal okno za vrata in stekel v meglo. Spotaknil se je nad nečem toplim in velikim in kmalu bi bil zakričal, če se ne bi še pravočasno spomnil, da velja za najbolj pogumnega fanta v vsej ulici. Na tleh pred njim je ležal konj. Preplašeno je skočil pokonci.

In kot bi nekdo pihnil v meglo, se je ta trenutek razkrdala in pred njegovimi očmi so se razsvetili hrbti belih, rjavih in črnih konj. Ves iz sebe je od presenečenja pozabil zapreti usta. Tu so bili konji morda petdeset ali pa še več, sami konji, njegovo veliko otroško hrepenenje.

Fant je pogledal okoli sebe in videl, kako iz vseh osmih hišic, ki so stale nasproti travnika, prihajajo otroci in odrasli in začudeno gledajo konje.

Konj, ob katerega se je Bumba spotaknil, se je umiril in se z žalostnimi očmi oziral po fantu. Prednjo nogo je kar naprej vzdigoval in čuden trepet ga je spreleteval do lepega, vitkega vratu. Bumba je že imel opravo s konji, vedel je, kaj to pomeni. Približal se mu je, ga potrepljal narahlo po vratu in si ogledal nogo. Nad konptom je imel globoko veliko odprto rano.

„Oh, ti revček, revček“, je sočutno vzkliknil Bumba. Vedel je, kako malo je vreden konj, ki ima tako grdo ranjeno nogo.

Bumba ni dolgo premišljeval. Stekel je domov, vzel iz omare prvo rjuho, ki mu je prišla pod roke, šaril nekaj časa med steklenicami in zagrabil tisto, na kateri je bil napis

»arnika«. Mami je še spotoma izmaknil nekaj kock sladkorja in nekaj kruha in tako obloženo stekel h konju.

Dal mu je kruh in sladkor in tako sta se dodobra sprijaznila. Potem je raztrgal rjuho na pramena, vzel enega, ga namočil v arniko, ter začel nežno čistiti konju gnojno rano. Konj je sklonil glavo prav do Bumba, boleče zahrzal in odmaknil nogo.

»Revček, te boli, kajne?« ga je tolažil in ga trepljal po vratu.

Pred njim se je ustavil paznik in ga vprašal:

»Kaj pa delaš s konjem?«

»Zdravim ga«, mu je odgovoril Bumba.

»S tem konjem ne bo nič, ustreliti ga bo treba«, mu je rekel paznik.

Bumba je obstal kot vkopan. Stisnilo mu je srce v velikem usmiljenju in naslonil se je na konja, kot bi ga hotel zavarovati. Dobro je vedel, da bodo res tako naredili. Vsi ti konji so prišli s fronte ob koncu prve svetovne vojne. Takrat še človeško življenje ni bilo piškavca oreha vredno, kaj šele življenje takega ranjenega konja.

»Koliko časa bodo ostali konji na travniku?« je vprašal Bumba.

»Pet dni«, mu je odgovoril paznik.

V petih dneh se rana ne bo zacelila, je pomislil Bumba. Hodil je z rokami v žepih sem in tja in samo premišljeval, kako bi rešil konja.

Vse dni je vneto skrbel za svojega Revčka. To ime se je kar mimogrede prijelo konja. Nosil mu je hrane in vode, kajti konj je težko hodil h koritu pod gozdom, kjer so napajali ostale konje. Rana pa se je le počasi celila.

Peti dan so začeli odganjati konje s travnika. Bumba je poln nemira in obupa tekal iz hiše v hišo in otrokom vneto s solzami v očeh nekaj govoril. Otroci so povešali glave, potem pa obotavljajoče prikimali.

Na travniku je ostal samo še Revček. Glavo je žalostno povešal in, ko ga je Bumba poklical, je prišepal k njemu. Po steptanem travniku so prišli trije moški in se približevali konju. Tedaj so se kot na povelje vsuli iz vseh hiš otroci, se prijeli za roke in obkolili Revčka.

»No, stran, le stran«, je zavpil paznik in začel razganjati otroke.

V roki je držal krpo in hotel zavezati konju oči.

»Ustrelili ga bodo kar tukaj na travniku«, je razburjeno zavpil Bumba in se pogljal v človeka, ki je držal samokres.

Možje so nekaj časa debelo gledali otroke in se smejali. Tisti, ki je imel samokres, je nameril proti konju in zavpil:

»Umaknite se, streljal bom«.

Otroci so prebledeli.

»Umaknite se, za vraga!« je vpil mož, zadaj že razkačen zaradi čudne trme otrok.

Bumba je vpil v joku, se blazno oklepal konja:

»Revčka ne smete ustreliti, ozdravil ga bomo!«

Vse njegovo drobno otroško telesce je trepetalo v silni, odločni želji, za vsako ceno rešiti Revčka.

Možje so se pomenljivo spogledali, potem pa vprašali Bumbo:

»Kam boš pa spravil konja?«

»Moj stric ima hlev«.

»Kdo ga bo pa hranil?«

»Mi«, so v zboru odgovorili otroci.

Nekdo je stekel po strica, ki je moral podpisati, da je sprejel takega in takega konja, po imenu Revček. Potem so odšli.

Bumba se od razburjenja dolgo ni mogel pomiriti. Solze so mu še vedno kar same tekle iz oči in še vedno se je stiskal k Revčku.

Stric ga je prijel za roke in rekel:

»No fant, zdaj ga pa le odpelji v hlev in čim prej ga ozdravi«.

Revčku se je čez nekaj mesecev rana res zacelila in menda so možje pozabili nanj. Ostal je pri stricu in z Bumbo se nista nikoli več ločila.

Častna beseda

Ko je prišel očka iz službe, je opazil, da njegov sinko sedi na stolu in bulji v strop.

— Kaj nimaš nobenega dela, Matjaž! — je vprašal. Nobene naloge ali kaj drugega!

Deček je neodločno zmajal z glavo.

— Nekaj bi ti rekel, očka!

— No, reci!

— Ampak... — tu je za hip zastal, potem pa nadaljeval: — Ampak pravzaprav ne morem, ker sem dal častno besedo, da ne bom povedal.

Očka si je popravil očala.

— Kaj pa to pomeni!

— Če mi daš častno besedo, da ne boš hud, potem ti bom povedal, kar vem...

— Kar zahtevaš od mene, je podlo izsiljevanje — je dejal očka strogo. — Kadar damo častno besedo, potem ne smemo z njo trgovati, ampak jo držati. Zapomni si to!

Z odločnim korakom je odšel iz sobe in stopil v kopalnico. Tam je osupel obstal. Na oknu je bila razbita žilpa.

— Kdo je to storil! — je vprašal jezno.

— To sem ti ravno hotel reči, — je odgovoril deček plašno.

— Vedeti hočem, kdo je razbil žilpo!

— Ampak saj si vendar sam rekel, da se častna beseda ne sme pogaziti!

— Lepo — je zagodrnjal očka. — Pa mi vsaj povej, komu si jo dal!

Deček je menal, slednjič pa je povedal:

— Dal sem jo mački!

— Neumnost! — je zagrmel očka. — Kako lahko mačka zahteva ob tebe častno besedo, če je kaj razbila!

— Saj ni zahtevala, očka! Jaz sem ji jo dal. In to je isto, mar ne!

— Zakaj pa je skočila skozi okno!

— Ker ji je nekdo privezal prazno konservo za rep!

— Kdo pa je bil to!

Deček je odločno zmajal z glavo.

— Tega pa ne morem povedati, očka! Dal sem častno besedo!

IZ OTROŠKIH UST

Poučna basen

Učiteljica končuje razlago: „... torej, če bi bilo jagnje ubogalo svojo mater, kakšna korist bi iz tega nastala?“

»Prosim, lahko bi pojedli jagnje mi, ne pa volk.«

Povsod težave

— Milka, ali je ata že oblečen?

— Najbrž še ne, mama. Sem ga slišala, kako govori z ovratnikom pri srajci.

Težavna reč

— Kaj pa delaš tam v šrambi, Tonček?

— Borim se s skušnjava, mama.

Čudne živali

Mihec je šel z očetom v cirkus. Ko sta prišla domov, je pripovedoval mami, kakšne leve, tigre in druge živali je videl.

»Ja«, je rekel, »veš, rjaveli so pa kot zverine!«

Ivo Andrić

8

Travniška kronika



Bili so dnevi, ko se je pri Davillu v Travniku nabralo nekaj tucatov takih oficirjev in vojakov, ki niso mogli naprej ne smeli nazaj.

Zaman je vezir skliceval ajane in prvake, pretil in zahteval, da se ne sme tako ravnati s prijatelji, ki prihajajo z vednostjo in željo visoke Porte. Navadno se je vse lepo ugodilo in uredilo z besedami. Ajani so obljubili vezirju, vezir konzulu, konzul oficirjem, da bo sovražno vedenje prebivalstva ponehalo. Ko pa so oficirji naslednji dan šli na pot, so že v prvem mestecu doživeli tak sprejem, da so se razkačeni vrnili v Travnik.

Zaman je Daville poročal o resničnem razpoloženju domačih Turkov in o vezirjevi nemoči, da bi jih ukrotil in jim kar koli zapovedal. Carigrad je naprej zahteval, Pariz ukazoval, Split pa izvrševal ukaze. Tudi v Travniku so se nenadoma pojavljali posamezni oficirji in tukaj razkačeni čakali novih navodil. Vse je bilo zmedeno in narobe in vse je butalo ob konzulovo glavo.

Francoske oblasti v Dalmaciji so zaman tiskale prijateljske razglase turškemu prebivalstvu. Teh razglasov, ki

so bili napisani v nekakšni skrotovičeni knjižni turščini, ni nihče maral brati, če pa jih je že prebral, jih ni razumel. Nobena stvar ni zalegla spričo prirojene nezaupljivosti vsega muslimanskega prebivalstva, ki ni hotelo ne brati ne slišati ne videti, temveč je sledilo le svojemu globokemu nagonu samoobrambe in sovraštva proti tujcu in neverniku, ki se je približal mejam in začel vdirati v deželo.

Sele ko je v Carigradu izbruhnil majski prevrat in je nastala sprememba na prestolu, so prenehale odločbe za pošiljanje oficirjev v Turčijo. Prenehale so nove odločbe, toda stare so še naprej izvrševali mehanično in na slepo. Tako se je še dolgo časa dogajalo, da so zaradi izvrševanja take zastarele odločbe nenadoma prišli v Travnik dva, trije francoski oficirji, čeprav je bila zdaj njihova pot povsem brez cilja in smisla.

Carigradski dogodki so konzula sicer rešili ene naloge, zagrozili pa so mu z drugo, še hujšo.

Edino pomoč in resnično oporo je Daville našel v osebnosti Husrefa Mehmed paše. Res je konzul že doslej v mnogih primerih lahko ugotovil meje vezirjeve moči in njegovega resničnega ugleda pri bosenskih begih. Marsikatera obljuba ni bila nikoli izpolnjena in mnogo vezirjevih ukazov je ostalo samo na papirju, čeprav se je vezir delal, kot bi tega ne opazil. Bilo je nedvomno očitno, da ima dobro voljo. Želel je po svojem notranjem nagnjenju in iz preračunanosti, veljati za prijatelja Francozov in to izpričati tudi z dejanji. Razen tega je vesela narava Mehmed paše, njegov neuničljiv optimizem in vedra lahkotnost, s katero se je približal stvarim in prešel vse nezgode, vplivala na Davilla kot zdravilo in mu pomagala, da je mogel prenašati številne malenkostne in velike težave novega življenja.

Sedaj pa so dogodki zapretili, da ga oropajo še te velike, edine podpore in tolažbe.

Maja istega leta je prišlo v Carigradu do državnega udara. Selima III., naprednega sultana reformatorja so fanatični nasprotniki strmoglavili in zaprli v seraf, na njegovo mesto pa postavili sultana Mustafa. Francoski vpliv v Carigradu je oslabil in, kar je bilo za Davilla osebno še huje, omajan je bil položaj Husrefa Mehmed paše. S sultanovim padcem je paša izgubil v Carigradu oporo, v Bosni je pa bil osovražen kot prijatelj Francozov in pristaša reform.

Res je, da vezir pred ljudmi ni zgubil svojega širokega mornarskega nasmeha ne vzhodnjaškega optimizma, ki ni koreninil drugje kot samo v njem, toda s tem ni mogel nikogar prevariti. Travniški Turki, vsi po vrsti nasprotniki Selimovih reform in sovražni Mehmed paši, so trdili, da „se vezirju maje stolček“. V Konaku je zavladala vzburljiva tišina. Vsak je skrbel, da se neopazno pripravi za selitev, do katere lahko pride vsak trenutek. In vsak je, prevzet od lasne skrbi, molčal in gledal predse. Celotno vezir je bil v pogovoru z Davillom raztresen in odsoten, vendar se je trudil, da bi z ljubeznivostjo in gostobesednostjo zakril svojo nemoč; kajti nikomur in v ničemer ne more več pomagati.

Prihajali so posebni sli, pa tudi vezir je poslal v Carigrad svoje odposlance s skrivnostnimi sporočili in darovi za prijatelje, ki so mu še ostali. Davna je zvedel za potankosti in trdil, da se vezir boji prav toliko za svojo glavo, kolikor za svoj položaj pri novem sultanu.

Daville je vedel, kaj bi zanj in za njegovo delo pomenila izguba sedanjega vezirja, zato je takoj poslal nujna sporočila generalu Marmontu in poslaništvu v Carigrad. Treba je zastaviti ves vpliv pri Porti, da Mehmed

Kontrolirana molznost na Koroškem: Silovito prodiranje simodolskega in sivorjavega goveda

Deželna kontrolna zveza za mlekarstvo je pred kratkim izdala svoje letno poročilo za leto 1961. Po tem poročilu je bilo lani na Koroškem pod molzno kontrolo 14.391 krav na 2.514 kmetijah. Povprečna molznost kontroliranih krav je znašala 3.201 kg mleka in 126 kg masti, kar odgovarja 3,94 % masti v mleku. Najboljša krava v deželi je bila simodolka »Holle AF 1016«, ki je po 8 letih dala lani 7.675 kg mleka in 357 kg (4,65 %) masti.

Po pasmah gledano sta tudi lani najbolj odrezali simodolska in sivorjava pasma. Povprečje celoletnih zaključkov 3.302 simodolke je znašalo 3.401 kg mleka in 134 kg (3,93 %) masti, ono 2.006 sivorjavo pa 3.498 kg mleka in 133 kg (3,82 %) masti. Porast molznosti v zadnjih 5 letih znaša pri simodolkah 330 kg mleka in 12 kg masti, pri sivorjavkah pa 349 kg mleka in 13 kg masti. Molznost pincgavke je v istem času narasla za 437 kg mleka in 18 kg masti in znašala lani 3.182 kg mleka in 127 kg (3,99 %) masti. Najslabša je bila molznost marijadvork, ki so dale le 2.930 kg mleka in 116 kg (3,96 %) masti. Porast njihove povprečne molznosti je v zadnjih 5 letih znašal le 208 kg mleka in 8 kg masti.

Medtem, ko število kontroliranih krav simodolske, pa tudi sivorjave pasme močno narašča, število kontroliranih krav pincgavske in marijadvorske pasme v zadnjih letih močno nazaduje. Tako je bilo leta

	1951	1956	1961
pincgavk	5.257	6.274	5.912
marijadvork	6.688	6.849	5.017
simodolk	618	1.514	4.831
sivorjavk	1.573	1.831	2.618

pod molzno kontrolo. Od skupnega števila krav v deželi (ca 81.300) jih je sedaj šele 17,7 % pod molzno kontrolo. To je zelo malo, zlasti še zaradi tega, ker je število kontroliranih krav v zadnjih 10 letih naraslo komaj za 2.437 krav. Toda o tem prihodnjic več.

V slovenski oddaji radia Celovec

ZA NAŠO VAS

slišite jutri zvečer ob 18.25 uri:

- Naš kmet in njegova pot v bodočnost — razgovor na vasi
- Agrarni investicijski krediti 1962 — glavne smernice
- Beseda o zadružništvu — Naraščajoči pomen kmetijskega zadružništva.

Sodobna sredstva za zatiranje plevela na polju

Menda smo v zadnjih letih že vsi spoznali, da z nekdanjimi načini zatiranja plevela na polju ne pridemo nikamor več. Danes ni več ljudi, ki bi šli pulit divjo redkev in drugi plevel med žitom. Tudi za okopavanje in za plevel krompirja in koruze ni več ne pravega časa, ne ljudi. Varstvo rastlin pred plevelom je od glavnega poljskega opravila v drugi polovici maja prešlo na stransko opravilo za časa košnje, ki smo jo časovno pomaknili naprej. Danes moremo plevel na polju odločilno zatreti le še s kemičnimi preparati in motornimi škropilnicami.

Vrsta preparatov, ki so pripravni za zatiranje plevela na polju, je zelo dolga. Začne se pri tržnem gnojilu apneni dušik in konča pri preparatih, s katerimi lahko uničujemo plevel med deteljo in lucerno ter koruzo in povrtninami. V tej dolgi vrsti preparatov so velike razlike. poleg splošnih pripravkov, ki več ali manj uspešno učinkujejo povsod, je še vrsta pripravkov, ki posebno uničujejo določene trdovratnejše plevela.

Te preparate mora vsaj v glavnem poznati vsak kmetovalec. K temu ga sili po eni strani njihova cena in pomanjkanje časa, po drugi pa čedalje močnejša zapletenost poljščin kot posledica mehanične obdelave zemlje in napačnega zapovrstja ali kolobarja poljščin.

Iz ravnokar omenjenega razloga hočemo v naslednjem navesti glavne specialne preparate za zatiranje plevela, kakor to

priporoča Zvezni zavod za varstvo rastlin na Dunaju.

Tam, kjer cenejši navadni preparati (Dicopur, Hedarex, Hedapur in Hedanol) zaradi močne enostranske zapletenosti ne bi ustrezno učinkovali, bomo

MED ŽITOM,

- kjer prevladujejo njivski osat (Ackerdistel), pušičasta kreša (Pfeilkresse), poljski ali divji mak (Klatsch- oder Feldmohn) in divja grašča (Zottelwicke), škropili s preparati Dicopur M, Hedapur M, Hedarex M ali Hedanol M;

- kjer prevladujejo smolenc (Klettenlabkraut), jeličnik (Ehrenpreis) in kurja čreva (Vogelniere), bomo vzeli Dicopur U 46 KW, Hedapur KV-koncentriert ali pa Hedanol MCPP-forfe;

Kmetijski krediti in subvencije 1962

Obseg akcij za pospeševanje kmetijske proizvodnje, za pomoč kmečkim gospodarstvom k napredku in za olajšanje položaja gorskih kmetov se je s tako imenovanim „zelenim načrtom“ Splošnega zakona o kmetijstvu v zadnjih 2 letih močno povečal. Zlasti za tekoče leto je parlament v državnem proračunu določil obsejnejše zneske za tovrstno pomoč kmetijstvu. Ta sredstva uporablja Zvezno ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo v glavnem za znižanje obresti pri dolgoročnih kmetijskih kreditih, kakor so to

- Agrarni posebni kredit (Agrarsonderkredit) — znižanje obresti na 6 % za dobo 5 do 10 let;

- Agrarni investicijski kredit (AIK) za najrazličnejše ukrepe na področju kmetijstva in gozdarstva ter kmečkega gospodinjstva — znižanje obresti na 3 % za dobo 5 do 20 let;

- Fond za pomoč gorskim kmetom — znižanje obresti na 2 % za dobo 21 let;

- AIK za pogozdovanje — znižanje obresti na 1 % za dobo 10 let.

Del teh sredstev pa služi kmetovalcem kot subvencije za pomoč gorskim kmetom v obliki transportnih prispevkov, prispevkov za dokup slame, gnojil in strojev ter za gospodarsko utrditev kmetij. Subvencije pa so na razpolago tudi za razne neposredne izboljšave na področju živinoreje, poljedelstva, sadjarstva in gozdarstva.

Ker je pristojnost uradov, ki v tem ali onem primeru prošnje za kredit ali subvencijo sprejemajo, zelo različna, nikakor ni mogoče dati kratke splošne pregledne slike o teh akcijah. Krediti in subvencije so vendar določeni za to, da se jih kmetovalci v primeru potrebe poslužijo. Potrebni pa so teh kreditov in posojil fakorekoč vsi južnokoroški kmetje. Zato daje

PISARNA SLOVENSKE KMEČKE ZVEZE V CELOVCU
Gasometergasse 10

podrobna pojasnila o vseh kreditih in subvencijah

VSAK PONEDELJEK IN VSAK ČETRTEK OD 8. DO 12. URE

Po potrebi daje pojasnila tudi pismeno. V vsakem primeru pa dajejo splošna pojasnila krajevni zaupniki Slovenske kmečke zveze.

paša, ne glede na carigradske politične spremembe, ostane v Bosni. Tako skrbijo tudi Avstrijci in Rusi za svoje prijatelje in na tej osnovi tukajšnji ljudje cenijo vpliv in moč kake krščanske velesile.

Bosenski Turki so vriskali od zmagoslavja.

„Štrmoglavljen je sultan nevernik,“ so besedičili hodže po trgu, „in prišel je čas, ko moramo skidati vse blato, ki se je zadnja leta prijelo čiste vere in naših starih navad: odšel bo Topal vezir in odpeljal svojega prijatelja konzula, kakor ga je tudi pripeljal.“ Drhal je prenašala te besede in postajala vse bolj drzna. Konzulove služabnike so napadali in dražili. Z Davnom so na ulici zbijali šale, ga sramotili in spraševali, ali se konzul že pripravlja na odhod in če se ne, kaj čaka. Toda tolmač, ves črn in dolg na svoji pisani kobili, je prezirljivo gledal predse in odgovarjal predrzno, toda preračunano: Sploh ne vedo, kaj čekajo; te neumnosti jim je lahko natrobil samo kak bedak, ki mu je bosenska rakija požrla pamet; novi sultan in francoski česar sta velika prijatelja in je že ukazano iz Carigrada: francoski konzul v Travniku je tudi za naprej „devlet Musafir“, državni gost, in vsa Bosna bo požgana, ako se mu kar koli zgodi, niti otroku v zibki ne bo prizaneseno. Davna je venomer ponavljala konzulu, da je prav sedaj treba nastopiti pogumno in brezobzirno; edino to lahko zaleže pri teh divjakih, saj se zaganjajo le v tistega, ki se umika.

Prav isto, seveda po svoje, je dejal tudi vezir. Četa mamelukov je sleherni dan šla vaditi na polje pri Turbetu in Travničani so z mrznjo in strahom ogledovali atletske konjenike, ki so nosili težko, bleščče orožje in bili oblečeni in ozaljšani ko svatje. Vezir je jahal z njimi na polje, opazoval vaje, se udeleževal dirk in sam streljal v cilj,

kakor človek, ki je brez skrbi in ne misli na odhod ne na smrt, temveč se pripravlja na boj.

Obe stranki — travniški Turki in vezir — so čakali na odlok novega sultana in na carigradske novice o poteku borbe, ki se je razpredala tam.

Sredi poletja je prispel poseben odposlanec, sultanov kapidžibaša, s spremstvom. Mehmed paša mu je pripravil nenavadno slovesen sprejem. Celotna četa vezirjevih mamelukov, vsi odličniki in ičoglani so šli odposlancu naproti. Iz trdnjave so gmeli topovi. Mehmed paša ga je sprejel pred Konakom. Po mestu so takoj raznesli glas, da se je vezir že srečno prikupil tudi novemu sultanu in bo še naprej ostal v Travniku. Turki niso hoteli verjeti in so trdili, da se bo kapidžibaša vrnil v Carigrad z Mehmedpašino glavo v torbi. Toda govorica se je izkazala za resnično. Odposlanec je prinesel ferman, po katerem ostane Mehmed paša na svojem položaju v Travniku, hkrati je pa slovesno izročil vezirju dragoceno sabljo, darilo novega sultana, in naročilo, naj spomladi odide z močno vojsko proti Srbiji.

Toda veseli dogodek je bil čudno in nepričakovano skajlen.

Za drugi dan po prihodu odposlanca, v petek, je imel Daville še prej določen sprejem pri vezirju. Mehmed paša sprejema ni odklonil, še več: sprejel je konzula v navzočnosti kapidžibaše, katerega mu je predstavil kot svojega starega prijatelja in srečnega glasnika sultanove milosti. Obenem je pokazal Davillu sabljo, sultanov dar.

Kapidžibaša je zatrdil konzulu, da prav tako iskreno obožuje Napoleona ko Mehmed paša. Bil je to zastaven

možak, očitno mešanec, z močno poudarjenimi zamorskimi potezami. Njegova žolta polt je kazala nekaj sivkast odtenek, ustnice in nohte je imel temnomodre, beločnice pa močne, kot umazane.

Veliko in vznurjeno je govoril o svojih stmpatijah do Francozov in o svoji mrznji do Rusov. V globokih kotičkih njegovih zamorskih šobastih ust se je med govorjenjem nabirala bela pena. Daville ga je gledal in si zaželel, da bi se ta človek vendarle oddahnil in obrisal, toda kapidžibaša je govoril in govoril kot v vročici. Tolmač Davna ga je komaj sproti dohajal. Kapidžibaša je z obujno mrznjo pripovedoval o svojem nekdanjem vojskovanju proti Rusom in o boju nekje pri Očakovu, kjer je bil ranjen. Nato si je nenadoma in sunkovito odvihal ozki rokav suknje in pokazal na podlehiti široko brazgotino od ruske sablje. Njegova tenka, toda krepka zamorska roka je vidno drgelala.

Mehmed paša je užival v prisrčnem pomenkovanju svojih prijateljev in se smehljaj še bolj kot po navadi, kakor človek, ki ne more skriti, kako je zadovoljen in srečen, ker ga je obsijala cesarska milost.

Sprejem se je ta dan precej zavlekel. Spotoma domov je Daville vprašal Davno:

„Kako se vam zdi ta kapidžibaša?“

Vedel je, da na podobno vprašanje o kakem človeku Davna vedno iztrese vse podatke, kar si jih je do tega trenutka utegnil nabrati. Tokrat je pa Davna bil nenavadno kratek:

„To je hud bolnik, gospod generalni konzul.“

„Res čuden gost.“

„Hudo, hudo bolan človek,“ je pošepetal Davna, zroč predse, in umolknil.

(Se nadaljuje)

* Kapidžibaša — visoka stopnja na sultanovem dvoru.

Bilo je vedno enako: vedno, kadar sem spoznal kakšno deklico, sem jo predstavil Rigamontiju in on mi jo je odpeljal. Verjetno sem mu predstavljal dekleta le zategadelj, da bi mu pokazal, da imam tudi jaz pri ženskah srečo. Toda nisem si drznil misliti slabo o njem in sem ga imel kljub slabim izkušnjam, katerim sem vedno nasedal, za prijatelja. Ko bi bil vsaj malo bolj takten in lepšega vedenja! Toda ne! Vedel se je kot pravi brezobzirnež — arogantno, blebetavo in sploh tako, kot bi mene vobče ne bilo na svetu. Dvoril je celo Stirijski, moji nekdanji deklici in se dogovarjal pred mojimi očmi z njo za sestanek.

Ve se, kdo potegne v podobnih slučajih kratko: bolje vzgojeni. Medtem ko je Rigamonti dejal, kar mu je bilo všeč, sem bil jaz tiho, vedno iz strahu, da ne bi povzročil prepira in, da ne bi s tem spravljal gospodično v neprijeten položaj. Enkrat ali dvakrat sem protestiral, vedno le z znaki, ker nisem sposoben, da bi drugim kazal svoje občutke in ostanem na zunaj miren tudi tedaj, če mi v notranjosti vse vre od besa. Zaradi tega mi v podobnih primerih tudi nihče ne verjame, da sem besen.

V podobnih primerih je Rigamonti navadno rekel: Krivda je tvoja, ne moja. Če me dekle bolj cenil kot tebe, pomeni, da se znam sukati okrog nje bolje kot ti!

Imel je prav. In razen tega me je še telesno prekašal — o tem ni bilo nobenega dvoma. Toda resnični prijatelj se pokaže po tem, da pusti deklico svojega prijatelja pri miru. Ko mi jo je tako zagodel štirikrat ali petkrat, sem ga začel naenkrat tako strastno sovražiti, da sem mu — čeprav sva delala v istem baru za istim pultom in stregla istim gostom — začel obračati hrbet. Pri tem sem komaj pomislil, kaj mi je bil napravil, temveč sem mu le očital, kakšen je bil. In vedno sem zaključil, da ga ne morem več prenašati.

Njegov tršati, neumni obraz z nizkim čelom, majhne oči, debeli, krivi nos in zabuhle, z majhnimi brki preraščene ustnice, vse to mi je bilo zdaj res zopрно. Zoprnosti so mi bili njegovi lasje, ki so črni in lesketajoči se kot šlem pokrivali njegovo glavo in padali v dveh dolgih pramenih od senca do tilnika. Zoprne so mi bile njegove dlakave roke, ki jih je še posebno razkazoval, ko je stal in delal pri stroju za kuhanje kave. Njegov pokvečeni, debeli nos me je še posebno dražil. Sedel je široko med nozdrvi kot svetlejši madež sredi rdečkastega obraza; kazalo je, da bodo nosne kosti zdaj zdaj razpočile kožo na nosu. Često sem premišljeval, da bi ga udaril po nosu in slišal, kako se bodo kosti — krah — razdrobile pod mojo pestjo. To so bile, seveda, le sanje, kajti jaz sem majhen in šibkejši in Rigamonti bi me mogel brez dvoma z enim samim prstom pobiti na tla.

Ne vem, kako se je zgodilo, da sem prišel na misel, da bi ga prelisičil. Morda je bil odločilen za ta sklep večer, ko sva skupaj gledala ameriški film z naslovom »Popolni zločin«. Prvotno sploh nisem nameraval z njim karkoli napraviti, temveč le premisliti, kako je treba v podobnih primerih postopati. Zvečer pred spanjem, zjutraj pred vstajanjem in včasih tudi podnevi v baru, ko ni bilo kaj početi in je Rigamonti na pručici za pultom bral časopis in sklanjal svojo pobrilantinjeno glavo nad list, mi je bilo v veselje, da sem premišljeval o tem. Potem sem si predstavljaj, kako bi vzletel tolkač, s katerim smo razbijali jajca in ga z njim udaril po glavi. Kratko in malo, bilo mi je kot zaljubljenec, ki misli ves dan na svojo deklico in si izmišlja, kako bo napravil to in ono in kako ji bo to in ono rekel. Le, da sem bil zdaj tako rekoč zaljubljen v Rigamontija, to se pravi: ko sem sanjal, kako bi ga ubil, sem čutil isto zadovoljstvo, ki ga občutijo drugi, ko sanjajo o poljubljanju in o nežnosti.

Po otročje in le zaradi tega, ker me je zadovoljevalo, sem si do vseh podrobnosti napravil načrt. Komaj je ta načrt dobil neko obliko, je bil poskus, da bi ga presadil v resničnost, vedno močnejši. In sčasoma je postala skušnjava tako močna, da nisem mogel več odlašati in sem sklenil, da ga uresničim. Možno je tudi, da vsega tega, točno vzeto, nisem trdno sklenil, temveč sem sanjal tudi potem, ko sem se znašel že sredi dejstva. S tem hočem reči: postopal sem kot v ljubavnih stvareh — seveda brez naprezanja, nehote, skoraj ne da bi vedel, kaj sem delal. Začel sem s tem, da sem mu pri skodelici kave med drugim pripovedoval, kako sem spoznal zelo mično deklico. To pot ne gre spet za deklo, ki bi mi bila všeč in bi se mi nato izneverila, ampak za deklo, ki je videla njega in bi zdaj hotela imeti le njega in nikogar drugega. To sem mu torej pripovedoval dan za dnem znova, ves teden, pri čemer sem iznašel vedno nove potankosti o njeni strastni ljubezni in se pri tem delal strašno ljubosumnega.

Sprva se je delal, kot bi ga stvar sploh ne zanimala, »Če me ljubi,« je rekel, »naj pride sem v bar. Povabim jo na kavo.«

Polagoma pa je postajal nervozen. Kot v šali me je nekoč vprašal: »Povej..., ta deklica..., me še vedno ljubi?«

Odgovoril sem: »In še kako!«

»Kaj je torej rekla?«

»Rekla je, da ji neizmerno ugajaš!«

»Kako? Kaj ji vendar tako ugaja na meni?«

»Vse! Nos, lasje, oči, usta, način, kako

ALBERTO MORAVIA:

POPOLNI ZLOČIN

stojiš pri stroju za kuhanje kave... kratko in malo, vse!«

Označil sem torej ravno stvari, ki sem jih na njem sovražil, ki so mi že same na sebi zadostovale, da bi ga obrnil, ki pa naj bi najdeni deklici zmešale glavo. Smehljaj se je in se napihoval, kajti bil je neizmerno nečimuren in se je imel za bogsigavedi kaj. Opazilo se je, da so njegovi možgani neprestano zaposleni s to pravljico, da je hotel spoznati ono deklico in ga je le njegova nadutost ovirala, da me ni prosil za pomoč.

Končno je rekel nekega dne: »Poslušaj — ali me spravi z njo skupaj ali pa sploh ne govori več o tem!«

Le na to sem še čakal. Takoj sem mu razložil, da mu bom pripravil naslednji večer sestanek. To bi bilo možno.

Moj načrt je bil enostaven: naša služba se je končala ob desetih, toda ob pol enajstih je ostal lastnik bara še tukaj, da je napravil obračun. Rigamontija sem nameraval peljati k železniškemu nasipu, potem ko bi mu povedal, da ga čaka deklica tam. Četrtna enajst pride tod mimo vedno vlak. Medtem ko bi bil tam hrup, sem hotel Rigamontija ustreliti z majhno pištolo, ki sem jo pred časom kupil v ta namen na Piazza Vittorio. Dvajset minut čez deset bi se spet pojavil v baru in odnesel zavoj, ki bi ga prej pustil tam. Na ta način bi padel lastniku v oči. Najkasneje ob pol enajstih bi mogel biti že v hiši, kjer mi je hišnik oddal v svojem sta-

PALESTI LASZLO:

Dve čaši piva

Za mizo v letnem vrtu sta sedela fant in dekle. Pred njima sta stali dve čaši. V eni je na dnu ostalo samo še malo piva, medtem ko je bila druga skoro nedotaknjena.

Fant je zaljubljen šepetal: »Ljuba moja Marica, kako lepo je sedeti tako, poleg vas...!«

Dekle je samo z blagim nasmeškom sprejelo ta kompliment, medtem pa postrani opazovalo sosednjo mizo, kamor je natak pravkar prinesel velik pladenj, poln na žaru pečenega mesa. Marica je bila namreč pošlena lačna, pečeno meso pa je tako zapeljivo dišalo... S fantom se je zgodaj našla, takoj po kosilu, potem sta se dolge ure sprehajala in zdaj je tudi dalj časa sedela tukaj v restavraciji. In Marica je bila zdravo dekle, kateremu je želodec krulil od lakote. Kljub temu ni mogla zahtevati od fanta, naj ji karkoli naroči. Morda niti nima dovolj denarja. Ali pa bi mislila, da je kakšna lakotnica, če bi si zaželela kakšno jed.

»Marica,« je vzdihoval fant dalje, »kako ste ljubki, kadar nagnete glavo tako postrani. Najraje bi vas pojedel...«

Dekle je ob teh zadnjih besedah vzdrljelo. Tudi ona bi tako rada kaj pojedla! Fant pa je pokazal na pivo:

»Segrelo se vam bo,« je dejal. »Ali ga nočete popiti?«

»Saj sem že pila,« je odgovorilo dekle in hrabro dvignilo čašo k ustom.

Samo z jezikom je poskusila tekočino in takoj spustila čašo na mizo. Sovražila je pivo.

»Draga Marica, vaša lica so kot sveže utrpane breskve!« se je navduševal fant,

novanju kabinet in bi mogel že ležati v postelji.

Oni del svojega načrta, ki se je nanašal na kombinacijo časa z vlakom, sem bil povzel po ameriškem filmu. Morda bi se mi ne bilo posrečilo, morda bi me bili odkrili, toda misel na umor Rigamontija me je zadovoljevala tako zelo, da sem bil mnenja, da bom vztrajal, čeprav tvegam ječo.

Naslednji dan je bila sobota in imela sva mnogo dela. To je bilo dobro, kajti tako

Rigamonti ni imel časa, da bi govoril z menoj o deklici in meni ni bilo treba misliti na to pravljico. Ob desetih sva kot navadno slekla najina platnena suknjiča, se poslovila od šefa in stopila skozi polpriprte rolete na ulico. Bar je stal ob cesti proti Aquil Acetosi, nekaj korakov oddaljen od železnice. Ob tej uri so se gotovo tudi že poslednji parčki preselili z vzpetnice v Parco della Rimembranza in na temni poti pod drevesi ni bilo videti nobenega človeka več. Bil je april, zrak je bil prijeten; in čeprav še ni bilo videti, se je nebo rahlo bleščalo.

Korakala sva torej naprej. Zelo zadovoljni Rigamonti me je pred hojo večkrat udaril z roko po hrbtu, kot je bila to njegova navada. Kljub temu sem ostal tog in držal prst na pištoli, ki sem jo imel skrito v notranjem žepu svoje vetrovke. Ko sva prišla do nekega križišča, sva zapustila cesto in zavila na travnato stezo, ki je peljala vzporedno z železnico. Tam je bilo, sigurno zaradi železniškega nasipa, še temneje kot kjerkoli drugje — s to okolnostjo sem pa tudi računal. Rigamonti je šel pred menoj, jaz za njim. Na mestu, ki sem si ga natančno označil, neda leč od cestne svetilke, sem mu razložil:

»Rekla je, da jo počakaš tukaj. Videl boš, da bo takoj tukaj.«

Bilo je resnično samotno na tem kraju. Mesec, ki je zdaj vzhajal za nami, je razsvetljeval vso okolico in nam jo približal. Pod belkasto tančico megle se je dalo od-

dekle pa je pri tem mislilo, da bi ji dve ali tri breskve tudi nekoliko utolažile lakoto.

Potem sta nekaj časa sedela molče. »Le kako so ti mladi fantje nespametni!« je mislilo dekle. »Mislijo, da so le takrat videti kot pravi moški, če naročajo pijačo, pri tem pa niti ne pomislijo, da človek v pol dneva tudi postane lačen!«

»Kaj tako gledate?« ga je vprašala, ko je videla, da jo fant nepremično motri.

»Vaše rdeče, tako polne, mesnate ustnice. Spominjajo me na zrele češnje...«

Tudi te ljubezenske besede niso vzbudile pri dekletu zaželenega vflisa, ker je takoj pomislila na pečeno meso in češnjevi kompot. Razen tega je ves čas morala misliti na jed, ker se ji je zdela, da umira od lakote.

»Pojdivat!« je rekla in vstala. Šla sta. Fant je gledal poln mesec na nebu.

»Marica, pogledjte vendar mesec! Videti je kot velik, okrogel pladenj!«

Seveda se je dekle takoj spomnilo pladnja s pečenim mesom in ko je nato fant v tramvaju ugotovil, da so potniki stisnjeni kot sardine, je nenadoma začutila silno željo, da bi pojedla škatlo sardin.

»Marica!« je dalje sanjari zaljubljeni fant, »tako silno rad bi vam storil kakšno izredno veselje... Ali želite, da za vas snamem z neba najlepšo zvezdo? Ali hočete, da vas nosim na rokah? Ali naj na belcu odjezdiva na otok sreče? Povejte, Marica, s čim bi vas lahko osrečil?«

»Z enim rogljičkom!« je bilo vse, kar je lačno dekle lahko spregovorilo in pri tem se ji je glas od slabosti komaj slišal...

IZREKI

● Svet vidi venomer samo nesrečne zakone, zategadelj pač, ker bijejo v oči, srečni pa tako potekajo brez hrupa.

● Ko je človek star dvajset let, je le njegova volja bogata, se le v njegovem srcu pretaka žlahtna kri, njegov duh pa je reven in edino življenje ga more obogatiti.

● Osel pomuli tudi lillijo.

● Edino poslednja ljubezen žene more zadostiti prvi ljubezni moža.

● Dobiček, ki škoduje dobremu imenu, je prava izguba.

● Pobalin je neumrljiv.

● Kdor veliko o svoji sreči govori, izziva lastne skrbi.

● Narava je zadovoljna z marsičem, toda ne z vsem.

kriti temne madeže — kupe smeti. V daljavi se je srebrno svetlikala Tibera.

Razgledoval sem se — sigurno zaradi megle — in rekel bolj sam pri sebi kot Rigamontiju: »No ja, nekaj minut sem ali tja... v službi je in mora čakati, da odide gospoda z doma.«

Vendar je takoj odvrnil: »Ne, ne... je že tukaj!«

Obrnil sem se in videl črno žensko postavo, ki je šla po travnati stezi proti nama.

Po nekaj korakih je stopila iz sence v območje svetilkine svetlobe in zdaj jo je bilo natančno videti. Skoraj me je postalo strah. Bila je kot šestdesetletnica, imela je izpite, črno obrobljene oči, belo popudran obraz, rdeča usta, razmršane lase in rdeč trak okrog vratu.

Rigamonti jo je nagovoril, še preden jo je bil dobro presodil:

»Čakate na naju, gospodična?«

»Seveda,« je odgovorila popolnoma mirno.

Zdaj je Rigamonti opazil njen obraz in spoznal svojo zmotu. Stopil je korak nazaj in negotovo rekel:

»Žal mi je, toda danes zvečer res ne morem.«

In z enim skokom je izginil za nasipom.

Dojel sem: Rigamonti je mislil, da sem se hotel maščevati, ko sem ga po tolikih lepih dekletih pripeljal k tej pošasti. Obenem pa sem tudi razumel, da je z mojim zločinom pri kraju.

Ženska se je smehljala in je bila videti kot grimasa kakšne pustne maske.

Začutil sem sočutje do nje, do sebe samega in celo do Rigamontija. Resnično sem ga bil sovražil, toda zdaj se je vse sovraštvo naenkrat razblinilo. Solze so mi prišle v oči ob misli, da zaradi te ženske nisem postal morilec. Rekel sem ji: »Vzemi to — če prodaš, dobiš še vedno tisoč lir.« S tem sem ji stisnil malo pištolo v roko. Nato sem skočil tudi jaz s pobočja in tekla na cesto. V tem trenutku je prišel mimo vlak za Viterbo, voz za vozom, vsa okna svetlo razsvetljena in z lokomotivo, ki je metala v noč iskre. Obstal sem in gledal za vlakom, kako se je oddaljeval. Nato sem prisluškoval ropotanju, kolikor dolgo ga je bilo slišati.

Ko sem prišel zjutraj v bar, je Rigamonti rekel:

»Veš, saj sem takoj pomislil, da mora za tem nekaj tičati... Toda nič ne de — kot šala mi je stvar zelo ugajala!«

Gledal sem ga in prišel do zaključka, da ga ne sovražim več, čeprav je bil še vedno isti — z istim čelom, istimi očmi, istim nosom, istimi lasmi in istimi kosmatimi rokami, ki jih je še vedno kazal na isti način, kadar je manipuliral s strojem za kuhanje kave. Nenadoma sem se počutil tako olajšan, kot bi mi zapihal aprilski veter, ki je napihoval platneno streho pred barškimi vrati. V najbolj skrite kottičke moje notranjosti.

Rigamonti mi je dal dve skodelici kave za dva gosta, ki sta sedela zunaj na soncu. Ko sem mu jemal skodelice iz rok, sem ga polglasno vprašal:

»Se vidiva danes zvečer? Z Amelijo sem zmenjen.«

Pod pultom je izlil izrabljeno kavo, napolnil mero s svežim kavnim prahom, spustil nekaj soperje iz stroja in nato odgovoril preprosto in brez vsake jeze:

»Žal mi je, toda danes zvečer ne morem.«

S pladnjema sem odšel ven. Pri tem mi je padlo na um, kako presenečen bi bil nad tem, da ta večer ne bi prišel in mi speljal Amelijo — kot je bil pri vseh drugih tudi napravil.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

I. PROGRAM

Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 20.00, 22.00.
Dnevne oddaje: 5.55 Kmečka oddaja — 6.10 Jutranja gimnastika — 7.55 Gospodarske vesti — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Za gospodinjca — 11.00 Zabavna glasba — 13.10 Opoldanski koncert — 18.55 Šport — 19.30 Odmev časa — 20.10 Deželna poročila — 22.10 Pogled v svet.

Sobota, 19. 5.: 8.00 Otroški zbor radia Celovec — 8.05 Naš hišni vrt — 8.15 Orkestrski koncert — 14.15 Pozdrav nate — 15.30 Roman — 15.45 Ljudske viže — 16.30 Za delovna ženo — 17.10 Zveneči mozaik — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 20.15 „Dolga pot“, glasbena tragedija.

Nedelja, 20. 5.: 7.00 Majhen jutranji koncert — 8.05 Oddaja za kmete — 9.05 Lepe melodije — 11.00 Dunajski zajtrk z glasbo — 13.00 Operni koncert — 14.30 Pozdrav nate — 17.05 Plesna glasba ob petih — 18.00 Somo veselje z glasbo — 19.45 Godba na pihala — 20.15 Kriminalna igra: Kdo je storilec? — 21.15 Orkestrski koncert.

Ponedeljek, 21. 5.: 8.15 Orkestrski koncert — 15.00 Posebej za vas — 15.45 Koroški knjižni kotiček — 16.00 Glasba na tekočem traku — 17.10 Popoldanski koncert — 18.25 Za vas? — Za vse! — 18.35 Mladina in gledališče — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 20.15 In kaj menite vi? — 20.30 Rumuni ponedeljek.

Torek, 22. 5.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 8.15 Koncertna ura — 15.00 Posebej za vas — 15.30 Komorna glasba — 16.00 Non stop-glasba — 17.10 Plesna glasba — 18.35 Knjižna novosti — 18.45 Pestro mešano — 19.00 Srečna Avstrija — 20.15 „Lepa neznanka“, radijska igra — 21.30 Zabavna glasba.

Sreda, 23. 5.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 8.15 Orkestrski koncert — 15.00 Glasba za mladino — 16.00 Non stop-glasba — 17.10 Popoldanski koncert — 18.00 Zabavna glasba — 18.15 Pomoč potrebuje vsakdo — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 20.15 Koncert Dunajskih filharmonikov.

Četrtek, 24. 5.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 8.15 Majhen jutranji koncert — 14.45 Ura pesmi — 15.15 Posebej za vas — 16.00 Glasba na tekočem traku — 18.00 Kulturne vesti — 18.05 Kmečka oddaja — 18.35 Mladina v poklicu — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 20.15 Koroški domači koledar — 21.00 Zveneča alpska dežela.

Petek, 25. 5.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 8.15 Orkestrski koncert — 15.00 Komorna glasba — 16.00 Glasba na tekočem traku — 17.10 Plesna glasba ob petih — 18.00 Godba na pihala — 18.15 Pestro mešano — 20.15 Halo! Teenagerji! — 21.00 Glasba.

DRUGI PROGRAM:

Sobota, 19. 5.: 6.10 Z glasbo v dan — 7.20 Jutranja glasba — 8.20 Glasba na tekočem traku — 9.45 Zabavni zvoki — 10.00 Šolska oddaja — 11.00 Ljudske viže — 13.30 Pet minut agrarne polilike — 14.15 Godba na pihala — 15.15 Iz parlamenta — 15.30 Non stop-glasba — 17.15 Angleške in severnoameriške ljudske pesmi — 19.10 Oddaja vicekanclerja — 10.35 „Celestina“, komedija — 21.15 Večerni glasbeni sprehod.

Nedelja, 20. 5.: 7.05 Godba na pihala — 8.15 Kaj je novega? — 9.45 Klavir v ritmu — 10.10 Promenadni koncert — 13.10 Za avtomobiliste — 14.10 Veseli sprehod nat — 15.00 Veselo pelje, veselo igranje — 16.30 Zabavna glasba — 18.00 Igra majhni plesni orkester radia Graz — 19.10 Teden dni svetovnih dogodkov — 19.30 Melodije in ritmi — 20.00 Lepi glasovi, lepe viže — 20.45 Na lepi modri Danavi.

Ponedeljek, 21. 5.: 8.10 Glasba na tekočem traku — 9.05 Šolska oddaja — 11.00 Dopoldanski koncert — 13.30 Za prijatelja opernih melodij — 14.25 Sodobni avstrijski komponisti — 15.00 Šolska oddaja — 15.30 Zabavna glasba — 16.00 Otroška ura — 16.30 Koncertna ura — 17.10 Kulturne vesti — 17.40 Oddaja za žene — 18.00 Veseli srednji trak — 19.30 Koncert holandskih komponistov — 20.45 Dela avstrijskih komponistov.

Torek, 22. 5.: 7.20 Jutranja glasba — 8.20 Prosimo, prav prijazno — 9.05 Šolska oddaja — 11.00 Za ljubitelje resne glasbe — 13.30 Znanost in umetnost — 14.35 „Pestem cesta“ — 15.00 Šolska oddaja — 15.30 Ljudske pesmi iz Schleswig-Holsteina — 16.30 Življenje se začne pri šestdesetih — 17.10 Kulturne vesti — 17.15 Znanje za vse — 18.00 Veseli delopust — 19.30 Holandska ljudska in zabavna glasba — 20.30 Koncert.

Sreda, 23. 5.: 6.10 Z glasbo v dan — 8.10 Glasba na tekočem traku — 9.05 Šolska oddaja — 11.00 Glasba Johanna Sebastiana Bacha — 13.30 Za prijatelje opernih melodij — 14.15 Sodobni avstrijski komponisti — 15.00 Šolska oddaja — 15.30 S črnilom — 16.00 Novela — 16.30 Koncertna ura — 17.40 Domači zdravnik — 18.00 Glasba v ritmu — 19.30 Ciganska seranada — 20.00 Paj z menoj, plavaj z menoj — 21.10 Seine-Danava.

Četrtek, 24. 5.: 7.20 Jutranja glasba — 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.05 Šolska oddaja — 11.00 Za ljubitelje resne glasbe — 13.30 Tri generacije Mozarta — 14.15 Znanost in umetnost — 15.00 Šolska oddaja — 15.30 Orkestra Heinz Buchold in Robert Farnon — 16.00 Stefan Zweig in glasba — 16.30 Koncertna ura — 17.40 Oddaja za žene — 18.00 Dela Hansa Löhra — 19.30 Franz Lehár in naš čas — 21.00 Prva nagrada — dvajset let.

Petek, 25. 5.: 6.10 Z glasbo v dan — 8.10 Glasba na tekočem traku — 9.05 Šolska oddaja — 11.00 Dopoldanski koncert — 13.30 Za prijatelje opernih melodij — 14.15 Sodobni avstrijski komponisti — 15.00 Šolska oddaja — 15.30 Glasba Nica Dostala — 16.00 Otroška ura — 16.30 Koncertna ura — 17.15 Znanje za vse — 18.00 Glasba razveseljuje — 19.10 K dnevu pesmi — 19.30 Johann Nestroy, ob 100-letnici smrti — 21.25 Trefje znamenje.

Slovenske oddaje Radia Celovec

Nedelja, 20. 5.: 7.30 Duhovni nagovor. — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Ponedeljek, 21. 5.: 14.15 Poročila, objave. Pregled sporeda. — Koroške pesmi in viže. — 18.00 Nekaj Avsenikovih...

Torek, 22. 5.: 14.15 Poročila, objave. — Bolje je paziti kot zdraviti se...

Sreda, 23. 5.: 14.15 Poročila, objave. — Kar želite, zaigramo.

Četrtek, 24. 5.: 14.15 Poročila, objave. — Veseli planšarji, Fantje na vasi, Šolska dekleta...

Petek, 25. 5.: 14.15 Poročila, objave. — Maj prijatelj zemljevid...

Sobota, 26. 5.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

RADIO LJUBLJANA

Poročila: 5.05, 8.00, 10.00, 13.00, 15.00, 22.00, 23.00, 24.00.

Dnevne oddaje: 5.00 Dobro jutro — 5.10 Nekaj domačih — 12.15 Kmetijski nasveti ali Radijska kmečka univerza — 17.00 Lokalni dnevnik — 19.30 Radijski dnevnik

Sobota, 19. 5.: 8.05 Poštarček v mladinski glasbeni redakciji — 8.35 Italijanske, francoske in ameriške popevke — 9.40 Človeški glas in violina — 10.15 Od tod in ondod — 11.00 Godala in vokalni ansambli — 11.30 Štirje popularni dueti — 12.05 Makedonske narodne pesmi — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Melodije ob 12.25 — 13.30 Izberite si svojo melodijo — 14.35 Voščila — 15.25 Hitri prsti — 15.40 Mešani zbor „Jože Harmanko“ iz Maribora — 16.00 Vsak dan za vas — 17.50 Vedri intermezzo — 18.10 Od plesišča do plesišča — 18.25 Stare slovenske — 19.05 Sobotni domači intermezzo — 20.00 Za prijetan konec tedna.

Nedelja, 20. 5.: 8.00 Mladinska radijska igra — 8.30 Iz albuma skladb za otroke — 8.45 Zabavna glasba — 10.00 Še pomnite lovarji... — 10.30 Dopoldne s slovenskimi skladatelji — 11.50 Sto pisanih taklov za dober tek — 12.05 Voščila — 13.30 Za našo vas — 14.00 Slovenske narodne — 14.15 Voščila — 15.15 Trikrat pet — 16.00 Humoreske tega tedna — 16.20 Melodije za nedeljsko popoldne — 17.05 Harfa in orglice — 18.30 Sport — 19.05 Od melodije do melodije — 20.00 Izberite melodijo tedna — 20.45 Klavir v ritmu — 21.00 Iz glasbene geografije Evrope.

Ponedeljek, 21. 5.: 8.05 Pisana orkestralna glasba — 8.55 Za mlade radovedneže — 9.25 Zabavni kaleidoskop — 11.00 Trio Maksa Kovačiča — 11.35 Pečindvajset minut ob glasbenem avtomatu — 12.05 Trio Rudija Barčarlerja s kvartetom „Skrjanček“ — 12.25 Melodije ob 12.25 — 14.00 Za vsakogar nekaj — 14.35 Voščila — 15.20 Mali koncert — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 55 minut za ljubitelje operne glasbe — 19.05 Naši mladi glasbeni umetniki — 20.00 Pojoči mozaik — 20.35 Kulturna tribuna — 20.50 Simfonični koncert — 22.15 Melodije v noči.

Torek, 22. 5.: 8.05 Ženski zbor „France Prešeren“ iz Kranja — 8.25 Zabavni kaleidoskop — 10.15 Izberite melodijo tedna — 11.30 Naši pevci v Verdijevih operah — 12.05 Veseli Gorenjski fantje pojo in igrajo — 13.30 Poje Mariborski komorni zbor — 14.35 Dve sceni iz opere „Majska noč“ — 15.20 Carlo Savina s svojim orkestrom — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Izbor iz Čajkovskega — 18.10 Kotiček za mlade ljubitelje glasbe — 18.45 S knjižnega trga — 19.05 Ob zvokih zabavne glasbe — 20.30 Radijska igra.

Sreda, 23. 5.: 8.05 Štirje odlomki iz „Štirih grobjanov“ — 8.35 Melodije v duru in molu — 8.55 Pisan svet pravilic in zgodb — 9.25 Ruleta za zabavo — 9.45 Nekaj domačih viž — 11.00 Mali klub ljubiteljev popevk — 11.15 Človek in zdravje — 11.40 Zabavni zvoki — 12.05 Vaški kvintet z Bažom in Miškom — 13.30 Arje iz slovenskih oper — 14.35 Glasbene razglednice — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Šoferjem na pot — 17.50 Trio Horwedel — 18.45 Ljudski parlament — 20.00 Ero z onega sveta — 22.15 Po svetlu jazzu.

Četrtek, 24. 5.: 8.05 Boladna suita — 8.30 Zabavni kaleidoskop — 9.40 Pet minut za novo pesmico — 10.15 Od tod in ondod — 11.00 Kmečka godba vas pozdravlja — 11.30 Iz Poličeve opere „Deseti brat“ — 12.05 Slovenske narodne poje Miro Kernjak — 13.30 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov — 14.05 Sprehod na deželo — 14.35 Voščila — 15.20 Sprehod po starem Dunaju — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Koncert po željah poslušalcev — 19.05 Med Ljubljano in Beogradom — 20.00 Četrtek večer, domačih pesmi in napevov — 20.45 Melodije slovenskih avtorjev — 21.00 Literarni večer.

Petek, 25. 5.: 8.05 Pomlad in mladost v melodijah — 9.25 Kotiček za mlade ljubitelje glasbe — 10.15 Globoka reka in druge pesmi — 10.45 Melodije jugoslovanskih skladateljev zabavne glasbe — 12.05 Pozdrav iz Hrvatske Zagorja — 12.25 Melodije ob 12.25 — 13.45 Pesmi o Titu — 14.35 Lahka glasba — 15.20 S slovenskimi pevci po svetu — 15.45 Jezikovni pogovori — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Zvoki naše domovine — 17.45 Klavir v ritmu — 18.25 Majhen koncert Slovenskega akleta — 19.05 Jugoslovanske popevke — 20.00 Slavko Osterc: Oho, zaljubljen sem! — 20.15 Težinski zunanje-politični pregled — 20.30 Glasbena medigra — 20.35 Spoznavajmo svet in domovino — 22.15 Oddaja o morju in pomorščakih.

RADIO TRST

Slovenske oddaje na valu 306,1 ali 990 Kc/sek.

Sobota, 19. 5.: 14.40 Jugoslovanske ritmične popevke — 15.30 „Kladek“, radijska pravljica — 19.00 Pomenek s poslušalkami — 20.00 Športna tribuna — 20.30 Teden v Italiji — 20.40 Zbor „France Prešeren“.

Nedelja, 20. 5.: 9.00 Kmetijska oddaja — 11.30 Za najmlajše — 13.00 Odmevi tedna — 14.45 Sestanek z Vaškim kvintetom — 15.20 Portret v miniaturi — 17.00 Obzornik filmskega sveta — 21.00 Ljudska opravila in opasila — 22.00 Nedelja v športu.

Ponedeljek, 21. 5.: 18.00 Italijanščina po radiu — 18.30 Glasba iz 18. stoletja — 19.00 Znanost in tehnika — 20.30 „Kralj Jelen“, opera.

TELEVIZIJA

Sobota, 19. 5.: 19.05 Kaj vidimo novega? — 20.20 Kratki film — 20.30 Pisani senčnik.

Nedelja, 20. 5.: 17.00 Za otroke od 11. let — 17.30 Mladinski film — 18.00 Za mladino od 14. let — 18.40 Sedem dni dogajanj — 19.05 Zanimalo vas bo — 20.00 „Življenje za Zeissa“, film.

Ponedeljek, 21. 5.: 19.35 Oddaja za kmete — 20.20 Kratki film — 20.30 Aktualni šport — 20.50 Enainvajset — 21.30 Človeško, vse preveč človeško.

Torek, 22. 5.: 19.35 S kamera po Afriki — 20.20 Kratki film — 20.35 „Revolucija odpusti svoje otroke“ (1. del).

Sreda, 23. 5.: 17.00 Za otroke od 5. let — 17.30 Za otroke od 14. let — 19.35 Slika iz Avstrije — 20.20 Kratki film — 20.30 „Otok skritih križev, japonski film — 21.00 „Srečanje z Bruceom Lowom.“

Četrtek, 24. 5.: 19.35 Šport — 20.10 Kratki film — 20.20 „Revolucija odpusti svoje otroke“ (2. del) — 21.20 „Majhen dragocnosti velikih mojstrov.“

Petek, 25. 5.: 19.35 Slika iz Avstrije — 20.20 Kratki film — 20.30 Film.

KOŠARKA

GRE ZA EVROPSKI POKAL

V prvi polfinalni tekmi v okviru tekmovalja za Evropski pokal je v Ljubljani domača Olimpia premagala sloviiti Real iz Madrida z rezultatom 105:91. Prednost 14 točk pri košarki sicer ne pomeni veliko, vendar bi izločitev Reala iz nadaljnjega tekmovalja pomenila precejšnje presenečenje, saj veljajo Španci za izrazito profesionalno moštvo. Povratna tekma v Madridu bo vsekakor zelo zanimiva in dramatična do konca, ker sta že v prvem srečanju pokazali obe ekipi odlično igranje.

V drugi polfinalni tekmi se bosta v kratkem pomerili med seboj dve moštvi iz Sovjetske zveze.

TENIS

EVROPSKA CONA DAVISOVEGA POKALA

V drugo kolo tekmovalja evropske cone za Davisov pokal so se plasirale reprezentance Romunije, Češkoslovaške, Danske, Madžarske, Poljske, Južne Afrike, Brazilije, Zahodne Nemčije, Belgije, Sovjetske zveze, Finske, Anglije in Avstrije. Avstrijsko zastopstvo se bo po zmagi nad Irsko pomerilo z Anglijo.

NOGOMET

ŠE DOBRA DVA TEDNA DO ČILA

Za letošnje svetovno prvenstvo v Čilu kvalificirane enajstorce so deloma že pred meseci začele z treningom za to gotovo je

SPORTNI VESTNIK

lahko srečanje. V Sovjetski zvezi so na primer samo zaradi tega treninga prekinili državno prvenstvo in začeli s skupnimi pripravami za svetovno prvenstvo že pred dvema meseci. Gostovanju po Južni Ameriki, ki je odlično uspelo, je sledila še zmaga nad Urugvajem (5:0), ki je neuradnega evropskega prvaka že postavila na listo velikih favoritov v Čilu. Tudi Urugvaj je odigral vrsto tekem, v katerih so odgovorni funkcionarji spoznali kvaliteto posameznih igralcev, kar jim je bistveno odlašalo sestavo reprezentance, ki se bo udeležila trdega boja za naslov svetovnega prvaka v nogometu.

V odlični formi pa se nahajajo tudi enajstorce Italije, Zahodne Nemčije in Anglije, ki bodo vsekakor imele resno besedo pri odločanju o razporeditvi mest na lestvici svetovnega prvenstva. Jugoslovansko moštvo bo svoje prve tekme odigralo 31. maja proti Sovjetski zvezi, 2. junija proti Urugvajem in 7. junija proti Kolumbiji. V teh dneh bo jugoslovanski radio prenašal dele tekem v času od 20.35 do 21.40 ure. Po prvem kolu tekmovalja se bosta dve prvoplasirani ekipi iz vsake skupine uvrstili za nadaljnje tekmovalje.

Ker se Avstrija letos svetovnega prvenstva ne bo udeležila, z domačim prvenstvom ni bilo treba pohitei. Višek boja za točke bo vsekakor v soboto, ko se bosta v Linzu pomerila oba neposredna tek-

UNIMOG-šoferja išče zadruga žaga Drevlje v Zilji. Ponudbe na Južno-koroško gospodarsko zadrugo — žaga Drevlje, pošta Ziljska Bistrica — Feistritz/Gail.

Ta teden vam priporočamo!

- Miroslav Krleža: **HRVATSKI BOG MARS**, novele znanega hrvatskega književnika, 276 str. ppl. 25 šil.
- A. S. Puškin: **POVESTI**, najboljša prozna dela slavnega ruskega pisatelja in pesnika, 352 str. pl. 25 šil.
- Boris Pahor: **NOMADI BREZ OAZE**, roman iz vojnih let v Afriki, 404 str., ppl. 36 šil.
- H. W. Richter: **NE UBIJAJ**, roman, ki obsoja militarizem in nacizem, 384 str., pl. 60 šil.
- Mitja Vošnjak: **ČRNA KRI**, roman iz narodnoosvobodilne borbe, 276 str., ppl. 65 šil.
- Aleksej Tolstoj: **TRNOVA POT**, trilogija: Sestri, Leto osemnajsto, Mračno jutro, skupno 1256 str., pl. 124 šil.

„Naša knjiga“, Celovec, Wulfengasse